

Univerzita Palackého v Olomouci

Fakulta tělesné kultury

MEZINÁRODNÍ FOLKLORNÍ FESTIVALY JAKO SOUČÁST CESTOVNÍHO RUCHU NA VALAŠSKU

Diplomová práce

(magisterská)

Autor: Bc. Magda Biršelová

Vedoucí práce: Ing. Halina Kotíková, Ph.D.

Olomouc 2020

Jméno a příjmení autora: Magda Biršelová

Název závěrečné písemné práce: Mezinárodní folklorní festivaly jako součást cestovního ruchu na Valašsku

Pracoviště: Fakulta tělesné kultury Univerzity Palackého v Olomouci, Katedra rekreologie

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Halina Kotíková, Ph.D.

Rok obhajoby bakalářské práce: 2020

Abstrakt:

V diplomové práci se zabývám mezinárodními folklorními festivaly jako součástí cestovního ruchu na Valašsku. Hlavním cílem práce je prostřednictvím anketního šetření popsat a zhodnotit význam folklóru a také analyzovat vztah a motivaci k účasti na folklorních festivalech a využití služeb jejich návštěvníky.

Teoretická část popisuje základní pojmy, jako je folklór, jeho historie, lidový oděv a tanec. Dále se práce zaměřuje na oblasti Valašska s jejími regiony, tradice na Moravě, jejími soubory a neposledně mezinárodními folklorními festivaly.

Ve výzkumné části práce je využita metoda anketního šetření, které probíhalo mezi aktivními diváky a folklorními soubory na Valašsku. Dotazník vyplnilo 323 respondentů, z toho bylo 198 diváků a 125 aktivně vystupujících folkloristů se souborem. Z výsledků vyplývá, že nejnavštěvovanějšími festivaly na Valašsku jsou Rožnovské slavnosti a Jánošíkov Dukát. Respondenti negativně hodnotili velké množství lidí na festivalech a také stánky nesouvisející s folklórem.

Klíčová Slova: cestovní ruch, folklór, mezinárodní festival, tradice a zvyky, Valašsko

Author's name: Magda Biršelová

Title of the master thesis: International folklore festivals as a part of tourism in Wallachia

Department: Faculty of physical culture, Palacký University Olomouc, Department of Recreation and leisure studies

Supervisor: Ing. Halina Kotíková, Ph.D.

Year of the defence: 2020

Abstract:

The diploma thesis deals with the international folklore festivals as a part of tourism in Wallachia region. The main goal of the thesis is to describe and evaluate the importance of folklore through a survey and also to analyse the relationship and motivation to participate in folklore festivals and use of services by their visitors.

The theoretical part describes the basic terms such as folklore, its history, folk clothing, and dancing. Furthermore, the work focuses on the Wallachia area and its regions, traditions in Moravia, its ensembles and last but not least international folklore festivals.

In the research part of the thesis, the method of a survey was used; it took place among active spectators and folklore ensembles in Wallachia. The questionnaire was completed by 323 respondents, of which 125 were festival performers and 198 were spectators. The results showed that most visited festivals in Wallachia are Rožnovské slavnosti and Janošikov Dukát. Respondents negatively evaluate a large number of people at festivals and stalls that are not related to folklore.

Keywords: tourism, folklore, international folklore, traditions and customs, Wallachia

Prohlašuji, že jsem zadanou diplomovou prací vypracovala samostatně a s odbornou pomocí pod vedením Ing. Haliny Kotíkové, Ph.D., uvedla všechny použité literární a odborné zdroje a řídila se zásadami vědecké etiky.

V Olomouci dne

podpis

Děkuji Ing. Halině Kotíkové, Ph.D. za pomoc a cenné rady, které mi poskytla při zpracování této diplomové práce. Také děkuji respondentům za zapojení do výzkumu.

OBSAH

1 ÚVOD	8
2 PŘEHLED POZNATKŮ.....	9
2.1 Folklór jako potenciál pro produkt v cestovním ruchu	9
2.2 Kulturní cestovní ruch	9
2.3 Lidové tradice a zvyky a jejich využití v cestovním ruchu	10
2.4 Eventy v kulturním cestovním ruchu	10
2.5 Mezinárodní folklorní festivaly	11
2.5.1 Strážnice	11
2.5.2 Liptálské slavnosti.....	14
3 VALAŠSKO JAKO DESTINACE CESTOVNÍHO RUCHU.....	16
3.1 Historie folklóru na Valašsku	16
3.2 Kroje na Valašsku	18
3.3 Tradiční lidové tradice	23
3.4 Lidové tance	25
4 FOLKLOR V REGIONECH	27
4.1 Valašskomeziříčsko.....	27
4.1.1 Soubor Bača.....	28
4.1.2 Lidový oděv Valašska	29
4.1.3 Babí léto	31
4.2 Rožnovsko	32
4.2.1 Soubor Javořina	33
4.2.2 Lidový oděv Rožnovska	33
4.2.3 Jánošíkov Dukát	34
4.3 Vsetínsko	36
4.3.1 Soubory Vsacan a Jasénka.....	37
4.3.2 Lidový oděv Vsetínska.....	39
4.3.3 Vsetínský krpec.....	40

5 CÍLE, ÚKOLY A VÝZKUMNÉ OTÁZKY	41
5.1 Cíl práce	41
5.2 Úkoly práce	41
5.3 Výzkumné otázky	41
6 METODIKA	42
7 VÝSLEDKY	43
8 DISKUZE	54
9 ZÁVĚRY	57
10 SOUHRN	60
11 SUMMARY	61
12 REFERENČNÍ SEZNAM	62
13 SEZNAM OBRÁZKŮ	67
14 PŘÍLOHY	68

1 ÚVOD

Tématem diplomové práce jsou mezinárodní festivaly jako součást cestovního ruchu na Valašsku. Vybrala jsem si toto téma záměrně, protože je mi folklór velmi blízký a věnuji se folklóru odmala a také spousta mých známých a mladých lidí se zabývají folklórem nebo její součástí. Stále se u nás na dědinách dodržují místní zvyky a lidové tradice.

Podle Kesnera, Moravce, Novotného, Škodové – Parmové (2008), je kulturní cestovní ruch popisován jako pohyb osob z kulturních důvodů, kterými mohou být např. cestování za přírodou, cestování na festivaly či jiné akce nebo folklórem a uměním. Také se ukazuje, že zájem o kulturní cestovní ruch roste jako trend do budoucna (DuCros & McKercher, 2015).

Diplomová práce je rozdělena na dvě části, na teoretickou a výzkumnou část. V teoretické části se věnuji popsání pojmů jako je folklór, její historie, lidové tradice a zvyky. Dále se zabývám hlavně mezinárodními festivaly na Valašsku, které se podílejí na zachování a propagaci folklóru.

V teoretické části se budu zabývat oblastmi Valašska a jeho regiony, historií a tradic na Moravě, soubory a neposledně mezinárodními folklórními festivaly.

Ve výzkumné části jsem provedla anketní šetření, které probíhalo mezi aktivními folklórními soubory na Valašsku.

Jsem přesvědčena, že v současné moderní době plné pokroku nesmíme zapomenout na odkazy našich předků. Ať už hovoříme o lidových tancích, krojích, souborech či historii. Pro některé mladé lidi folklór tolik znamená a díky nim zůstanou tradice a zvyky zachovány pro další generaci. Proto si myslím, že je důležité, aby se o tomto tématu více psalo a dostalo se do podvědomí.

2 PŘEHLED POZNATKŮ

2.1 Folklór jako potenciál pro produkt v cestovním ruchu

Vytvořit jednoznačnou definici folkloru není jednoduché. V průběhu staletí se významně vyvíjela kultura i lidová slovesnost a srovnávání jejich významu v minulosti a dnes je velmi těžké. V kultuře a společnosti různých národů se měnila funkce i místo folkloru (Leščák, 1982). Podle Beneše (1979) je folklór soubor slovesných, hudebních, písňových, tanečních a divadelně dramatických projevů s estetickou intencí. Tyto projevy vycházejí z tradice, kterou v tomto případě můžeme považovat za komplex výrazových a významových prostředků, postupů, situací a akcí.

Samostatně existuje i pojem folklorní cestovní ruch, pod kterým je možné si představit cesty po folklorních představeních a festivalech, zájezdy za místním folklorem (Pásková, 2002).

Důsledkem cestovního ruchu je i komercializace folkloru neboli folklorizace. V rámci nabídky v určité destinaci dochází k nepřiměřenému zdůrazňování i umělému ožívání prvků lidové kultury, aby se mohly stát součástí komerční nabídky. K takovému chování patří předvádění tanců v lidových krojích nebo různé slavnosti odehrávající se v jiné části roku, než je obvyklé (Pásková, 2002).

2.2 Kulturní cestovní ruch

Jednou z forem cestovního ruchu je kulturní cestovní ruch, jehož účastníci jsou motivováni především možností poznávání kulturního dědictví a kultury dané země a jejich rezidentů (Pásková, 2002).

Z širšího pohledu kulturní cestovní ruch považujeme za formu cestovního ruchu, která je zaměřená především na poznávání historie, kultury, tradic a zvyků vlastního i jiných národů. Plní významnou výchovně vzdělávací funkci a přispívá k rozšíření kulturně společenského rozhledu obyvatelstva. Zahrnuje především návštěvy: kulturně historických památek (hradů, zámků, staveb lidové architektury a dalších kulturně historických objektů), kulturních zařízení (muzea, galerie, obrazárny, knihovny a další), kulturních akcí (divadelní

představení, festivaly, folklórní a lidové slavnosti), ale i návštěvu tzv. kulturní krajiny (parky, zahrady) a další (Kunc, Podal & Vašková, 2010).

2.3 Lidové tradice a zvyky a jejich využití v cestovním ruchu

Lidové písně, tance a zvyky ať už stylizované či rekonstruované se staly součástí soudobé masové kultury, přispívají k zábavě, a hlavně k poznání specifických rysů národního společenství (Jančář & Krist, 2007). Vývoj dnešních folklorních festivalů je ohrožen snahou nalákat na takové akce sponzory. Problém s festivaly podle Krista (1999) je, že ho pořádají lidé, kteří nemají žádné povědomí o tradicích lidové kultury. Je časově tak i finančně výhodnější a snazší seznat pár souborů a dát jim prostor k vystupování, a poté se nestarat o to, co předvádějí. Potom se z festivalů ztrácí zsvěcený a odborný přístup k tradicím.

2.4 Eventy v kulturním cestovním ruchu

Podle Kotíkové & Schwartzhoffové (2008) patří eventy spojené s kulturou mezi tradiční eventy, které mají dopad na návštěvníky destinace, ale i na místní obyvatele. Můžeme mezi kulturní eventy zařadit festivaly a přehlídky. Richards & Wilson (2004) tvrdí, že města stále častěji používají kulturní eventy hlavně k přilákání návštěvníků. Také dále k posílení a ke zlepšení image města.

Do formy kulturního turismu řadíme i hrady a zámky, historická města, zoologické zahrady a v neposlední řadě folklorní festivaly a přehlídky. Z pohledu městského a kulturního cestovního ruchu jsou významné především folklorní festivaly a přehlídky. V kulturním cestovním ruchu je folklor z jednou z jeho významných složek. Ty přivedou do měst velké množství účinkujících i návštěvníků těchto eventů. Přestože řada folklorních jevů ve své původní podobě a funkci na většině našeho území již zanikla, v některých lokalitách či regionech mohou i přes svůj zánik nadále tvořit významnou součást lokální tradice a regionální identity (Jančář, 2000).

2.5 Mezinárodní folklorní festivaly

Folklorní festivaly jsou fenoménem, jenž je součástí kultury už více než jedno století. Jsou to kolektivní radostné oslavy jednoty, spolupráce, oslavující významné prvky zakořeněné v životě dané komunity (Cudny, 2013). Motivací k účasti na festivalech je společenská interakce, která umožňuje prozkoumat mnoho druhů vztahů. Aktivitu, kterým se mohou lidé na festivalu věnovat, odrážejí obavy z odlišných komunit a umožňují vyjádření konkrétní etnické skupině a zároveň tak naznačují osobní prohlášení, politickou příslušnost a sociální revitalizaci.

Festival usnadňuje a prosazuje společenský život, posiluje identitu skupiny a její moc jednat ve vlastním zájmu (Kuutma, 1998). Z mezinárodních folklorních festivalů jsem si vybrala nejvíce významný a populární festival Strážnice, který je druhým nejstarším folklorním festivalem v České republice. Jako další jsem si vybrala Liptálské slavnosti, protože zde vystupují různé exotické zahraniční folklorní soubory z celého světa a tím přilákají mnoho návštěvníků z různých koutů České republiky.

2.5.1 Strážnice

Strážnice se nachází v Dolnomoravském úvalu, a to severovýchodně od Hodonína. V oblasti folklóru město Strážnice proslulo zejména Mezinárodním folklorním festivalem (Adam, 2003). Na území českého státu se můžeme setkat s mnohými národopisnými slavnostmi a folklorními festivaly regionální, národní i mezinárodní povahy. A právě mezi nimi má jedinečné postavení Mezinárodní folklorní festival Strážnice. Jedná se o náš nejstarší a každoročně pořádaný folklorní festival. První ročník se uskutečnil již roku 1946. Má celostátní charakter a nabízí svým divákům vystoupení zahraničních folklorních souborů a skupin. Důležitou osobou stojící u zrodu slavností byl Vladimír Boháč (Jančář, 1995).

Podle Langhammerové (1994) je Strážnice v posledním století důležité centrum folklóru a tradic. Kroj si zachovává základní schéma a je pojato v umírněných vzorech a světlých barvách. Ženy tradiční styl udržují v architektuře oblečení. Červený šátek má přísný styl úvazu. Je krásné vidět tento kroj ustrojený.

Jeden z charakteristických rysů mezinárodního folklorního festivalu Strážnice je účinkování amatérských folklorních souborů a skupin. Koncepce není založena na předvádění profesionálního zpracování jednotlivých prvků tradiční lidové kultury. Program se snaží prezentovat všechny formy folklóru a umožňuje návštěvníkům vybrat si z velké škály pořadů. Přináší živý a bezprostřední projev, možnost aktivního zapojení diváků do dění festivalu (Strážnice, 2000).

Mezinárodní folklorní festival Strážnice se nejčastěji koná každý poslední víkend v červnu. Tisíce návštěvníků se sjíždějí, aby se pobavily a užily si příjemnou atmosféru města, zámeckého parku a skanzenu. Během festivalu se mohou potěšit krásou lidových písní, tanců a krojů ve slavnostním průvodu i v mnoha různých pořadech, zkusit si i tance z cizokrajných koutů světa a společně si zazpívat a zatancovat u lidových muzik. Mnoho diváků se účastní populární soutěže o nejlepšího tanečníka slováckého verbuňku. Festival je už tradičně místem setkávání přátel lidových tradic a zábav (Strážnice, 2012).

Strážnický Mezinárodní folklorní festival získal statut festivalu CIOFF (Mezinárodní rady organizátorů festivalů folkloru a lidového umění), čímž se zařadil mezi vybrané celosvětové folklorní festivaly a již dvakrát se stal festivalem Středoevropského sektoru CIOFF (Festival Strážnice, 2020).

Město Strážnice

Obrázek 1: Strážnický kroj (Město Strážnice, 2020)

2.5.2 Liptálské slavnosti

Folklorní spolek Lipta Liptál (do roku 2015 Folklorní sdružení Lipta Liptál, dříve Soubor valašských písní a tanců Lipta) je nejstarším souborem na Valašsku. Jeho historie se píše už od roku 1930. V současné době má spolek Lipta přes 100 členů. Lipta předvádí autentický folklor a ročně uskutečňuje desítky vystoupení doma i v zahraničí. Také soubor pořádá Dětský folklorní den vždy začátkem června – první ročník se uskutečnil v roce 1987. Ovšem nejdelší tradici má ze všech akcí organizovaných souborem Valašský bál v Liptále, který se koná v únoru (Folklorní spolek Lipta Liptál, 2020).

Soubor je hlavním pořadatelem Mezinárodního folklorního festivalu Liptálské slavnosti. Slavnost se koná už od roku 1970 a pravidelně se koná poslední víkend v srpnu. Akce se natolik vyvedla, že tehdejší vedení souboru rozhodlo o pravidelném každoročním pořádání slavnosti, pro které je dnes již vžitý název Liptálské (Folklorní sdružení České republiky, 2007).

Liptálské slavnosti se konají od roku 1978 s mezinárodní účastí. Velká účast zahraničních souborů, vysoká náročnost přípravy hlavních programů a v neposlední řadě prostředí přírodního kulturního areálu vtiskly Liptálským slavnostem festivalovou atmosféru. Každý rok přitahuje mnoho milovníků folklóru ze širokého okolí (Liptál, 2020).

Na Liptálské slavnosti přijíždějí soubory z blízkých i dalekých zemí: z Francie, Gruzie, Kostariky, Polska, Rumunska, Slovenska, Taiwanu a Velikonočních ostrovů. Vstupné na Liptálské slavnosti je 150Kč (z roku 2019) (Kudy z nudy, 2020).

Obrázek 2: Liptálský kroj (Vrábliková, 2019)

3 VALAŠSKO JAKO DESTINACE CESTOVNÍHO RUCHU

Obrázek 3: turistické vymezení Valašska (Hyžák, 2018)

Za jádro valašského regionu je považována oblast Vsetína a Rožnova pod Radhoštěm a jako další pak oblasti kolem Valašského Meziříčí na severu, Valašských Klobouk a Vizovic na jihu a Lukova na západě (Štika, 2009).

3.1 Historie folklóru na Valašsku

Folklorismus souvisí s termínem folklor, ale významně se odlišuje. Folklorismus je projevem masové kultury. Můžeme tak označit např. tradiční pokrmy v restauracích, venkovské obyčeje slavené ve městech, snahy o obnovení kroje a lidového oděvu. V hudební oblasti to jsou folkloristické festivaly, lidové písně v umělém zpracování rozšiřované masovými médii, hudba a tanec v zábavních lokálech. Charakteristickým znakem folklorismu je i uvědomělé uchovávání, rozvíjení a pěstování folkloru, jeho šíření v tisku, rozhlasu a televizi, na audio – a videonosičích (Brouček, 2007).

Poprvé slovo folklor (Folk – Lore) použil v roce 1846 Wiliam John Thoms v časopise Atheneum. Zcela jistě netušil, jak na tento jazykový výraz budou pohlížet následující generace, natož naše současná společnost (Holý & Sirovátka, 1984).

Je zajímavé, že i s proměnou společenských etap a s novými historickými milníky se znovu pozornost obracela k lidové kultuře, jejíž prezentace se vždy opírala o obyčejové tradice, hudební a taneční folklor a samozřejmě ukázky krojového bohatství jednotlivých oblastí. Jestliže první republika vnímala lidovou kulturu jako symbol nové státní identity, nejinak tomu bylo i po druhé světové válce a zejména po roce 1948. (Křížková, Pavlicová, Válka, 2015).

Podle Jančáře (2000) se v současnosti život folklóru a folklór sám obohacuje o nový rozměr – stává se součástí masově šířené kultury.

V roce 1962 zavedl pojem folklorismus H. Moser pro existenci, využití, adaptaci a přeměnu tradičních jevů lidové kultury v nepůvodních podmínkách. Jedná se o život lidové kultury v novém kulturním a společenském systému (Brouček, 2007).

Po 1. světové válce se folklor udržuje na lokálních národopisných slavnostech hlavně na východní Moravě a ve Slezsku. V roce 1921 se konaly první regionální slavnosti Slovácka v Kyjově. V těchto městech v dalších letech proběhly slavnosti (Frolec, 1977).

V roce 1891 vytvořila skupina umělců a národopisců návrh na Národopisnou výstavu československou a zřízení českého národopisného muzea. Návrh byl nadšeně přijat a národopisné výstavy se konaly ve spoustě obcí, ve kterých i nadále pokračovala tradice folklorních festivalů, např. Rožnov pod Radhoštěm, Šlapanice, Náchod, Strakonice a další. Součástí výstav byli slavnosti s ukázkou lidových zvyků, tanců, písní a hudby. Vrcholem těchto akcí bylo konání Národopisné výstavy československé v Praze roku 1895. Svě umění zde předváděly významné české a moravské národopisné regiony např. Valašsko, Slovácko, Haná a další. Dnes bychom mohli tyto slavnosti označit jako první folklorní festival (Frolec, 1977).

Z tohoto pohledu se nakonec zdá, samozřejmě s jistou nadsázkou, že se podstata zájmu o folklor od dob Thomsových příliš nezměnila. Možná právě tady lze hledat opakující se zájem o tradice, které byly sice před námi, ale které nás přesahují. (Křížková, Pavlicová & Válka, 2015).

3.2 Kroje na Valašsku

V české republice jsou kroje v oblastech spjatých s historickým zemským dělením např. v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Z hlediska národa na českém území, měly kroje lidových vrstev společnosti dosti složitý vývoj. Mezi důležité znaky lidového kroje patří tendence uchovávat staré, užitím ověřené a vyhovující prvky šatu, a přenášet je ve více či méně pozměněné formě do dalších generací. Známé jsou kroje do práce, kroje sváteční, kroj obřadní (pro nevěstu atd.), kroje dětí (Langhammerová, 2001).

Tím je specifický způsob života v horách, v našem případě ve výběžcích Karpat, které se dotýkají českého území – Beskydy a bílé Karpaty. I zde se lidé odedávna snažili alespoň v nižších polohách a údolích podrobit si hory zavedeným způsobem. V 15. století se přivedl jiný život do těchto končin a dále spolu s valašskou kolonizací, jdoucí po karpatských horách z Balkánu, s kulturou pasteveckou, využívající jiným způsobem horský terén. Tímto charakterem života, novými obyvateli, jejich zaměřením a organizací práce se vnesla do kraje řada impulzů, znatelných i v oblečení lidí. Zřetelné střety a výsledky tohoto soužití lze vidět v nejvýraznější oblasti této horské krajiny, dosud známé jako Valašsko. Valašská města jako jsou Vsetín, Valašské Klobouky, Frenštát a Rožnov pod Radhoštěm, ležící v údolích Bečvy, byla centry zdejšího života, a tedy i kroj lze charakterizovat podle těchto lokalit. Valašské kroje jsou na rozdíl od úrodných a ve své době bohatých krajů poměrně prosté (Langhammerová, 2001).

První typ kroje je z okolí Vsetína, nošený před koncem 19. století. Vsetín můžeme opovažovat za jádro Valašska. Žena má oděv charakteristické barevnosti, převládá bílá, tmavě modrá a červená. Bílá je barva pláta, užitečného na tzv. „rubáč“ sloužící jako spodní prádlo, košilku s nabranými rukávci a vrchní „kasanku“ - Iněnou nesešitou sukni. Přes ní se váže široká zástěra z drobně vzorkovaného modrotisku a se sukni sahá nad kotníky. Tyto sukně se nosily po většinu dní k pracovním úkonům a do města na trhy. Později sloužily zvláště pro starší generaci žen také pro chvíle sváteční a pro obřadní příležitosti (Bělotín, 2007). Vlasy mají prostou úpravu. Mladá děvčata nosila na hlavách splétané copy. Vdaná žena má na hlavě čepec. Obutí je u kroje speciální. Pro kroj jsou charakteristické krpce – kožené opánky, vytvořené z kusu kůže, shrnuté a k noze připoutané řemínky. Obutí u

valašského kroje obecně má řádu starých a přirozených forem i v ustrojení mužů. (Langhammerová, 2001).

Muži na Vsetínsku mají kroj jednoduchým stylem barevnosti i tvarem odpovídající oděvu žen. Základem kroje je plátěná košile s rovnými volnými rukávy jednoduše vyšitá geometrickým vzorem na prsou. Taková košile patřila také k naturálnímu platu čeledínů. Je spojena se životem pastevců na salaši. Vesta náleží k vývojově k mladším typům oděvu. Vesta je v barvách tlumeně červené, je volná a nezapíná se (Bělotín, 2007).

Kalhoty, zde zvané nohavice, jsou podle Kovářů (1982) ze sukna a dlouhé ke kotníkům. Kalhoty jsou úzké v barvách temně modré nebo fialové, u pasu držené dlouhým úzkým řemenem. Přes ně se obouvají silné vlněné ponožky a krpce. Znamé jsou i zimní papuče a různé druhy obuvi, které je dokladem logického užívání a možnosti obutí, vhodného do horského terénu – a často i vývojového předstupně klasického obutí. Neopominutelnou součástí oděvu Valacha je halena. Má velmi jednoduchý pravoúhlý střih a je ušita ze silného materiálu – hrubého, zaplštěného, vlněného sukna přírodní barvy. Klobouky se pak lišily dobou. Na konci 19. století byly obvyklé vysoké homolovitě zúžené klobouky z černé plsti zdobené stuhou. Výše v horách se uchovaly starší typy nohavic a nebarveného zaplštěného sukna, široké opasky s přezkami, košile z domácího plátna a další součásti, svazující valašskou oděvní kulturu s tradicí oblečení sousedního horského Slovenska.

Druhý typ kroje, který se v běžném nošení uchoval nejdéle, je jiný. Na Valašsku je to kroj z Rožnova pod Radhoštěm. Rožnovský kroj patří ke krajovému bohatství. Střihově je stejný jako všechny typy valašských krojů. Změny nalézáme v barevnosti sukna a v provedení zdobení (Pastuchová, 2011). Díky silné místní národopisné tradici se zde udržel v některých rodinách po celém 20. století a dosud v něm lze spatřit Rožnovany či obyvatele sousedního Zubří při slavnostech ve zdejších skanzenu, Valašském muzeu v přírodě i při jiných místních slavnostech. Kroj je precizní, křehký, odrážející oděvní kulturu města 19. století (Langhammerová, 2001).

K dalším částem kroje patří nepostradatelně spodnice. Dále se nosívá černá skládaná sukně, zástěra z modrého hedvábí nebo brokátu, ale i černá, vyšívaná drobnými pestrými kvítky. Ženy na Rožnovsku často nosívají čepec s vyšitými zoubky a jemný bílý, vyšívaný šátek. Na nohou mívají bílé, krajkově pletené punčochy a černé šněrovací botky. Ženy

nenosily krpce, ty byly přizpůsobeny k práci na lukách a v lesech, což Rožnovské ženy nepotřebovaly (Pastuchová, 2011). Podle Langhammerové (2001) však osobitost rožnovského kroje není dána touto celkem obecnou sestavou. Jeho doménou je unikátní výšivka, která provází bílé kusy kroje. Rožnovské vyšívání je vyšívaná poezie.

Muži v Rožnově nosívali košile se sytější červenou vestou. Rožnovští muži užívají forem kroje s tmavými nohavicemi, které jsou šity z modrého nebo bílého sukna. U ženatých mužů zde byla typická „župice“ neboli kabát, který je běžný jako svrchní oděv i v jiných koutech Valašska. Oblečení v něm dostává elegantní styl bohatých a významných osob valašského společenství. V takových kabátech chodili nejen měšťané, ale i fojtové, portáši a pro slavnostní chvíle i běžní vesničané (Pastuchová, 2011).

V červenci 1925 se konal v Rožnově pod Radhoštěm Valašský rok na oslavu otevření prvního muzea v přírodě u nás. Měla to být příležitost pro prezentaci valašského kroje, avšak ten už se dávno nenosil, mužský kroj vymizel zcela a pouze mezi staršími ženami se nacházely tradiční součástky (Křížková, Pavlicová & Válka, 2015).

Valašský kroj se velmi silně prosadil i ve folklorním hnutí 20. století. Pro své účelné tvary i barevnost se stal jistým prototypem oblečení řady moravských i českých folklorních souborů. Nelze vynechat slavné soubory na Valašsku – Vsacan a Jasénka. Tradiční lidové kroje představují významný článek české kultury (Langhammerová, 2001).

Kroj v životě okolního venkova dožíval v prostých, někdy starobylých formách v době první republiky. Podobně tomu bylo na Valašsku. Pro rozvoj kroje a jeho novodobou prezentaci hrála podstatnou roli situace na přelomu století. A to v době národopisného ruchu kolem roku 1895. Valaši se proslavili doma i na Národopisné výstavě v Praze. Pojem valach byl obecně známý, a také vzniklo Valašské muzeum v Rožnově pod Radhoštěm. Zdejší kroj dostal slavnostní, dobově přijatelnou rovinu (Langhammerová, 1994).

Dále podle Langhammerové (1994) je lidový oděv téma tak obsáhlé a mnohotvárné, že není jednoduché najít princip, podle kterého se bude členit a hodnotit. Dosud bylo nejčastější dělení regionální s průmětem do historie, dějin umění, technologie a etnografie. U lidových krojů je i další velmi výrazná skupina, která již v době svého vrcholného rozvoje v 1. polovině 19. století získala znatelné impulzy městského a sním dobového prostředí.

Obrázek 4: kroj ze Vsetína (Mikušková, 2016)

Obrázek 5: kroj z Rožnova (Langhammerová, 2011)

3.3 Tradiční lidové tradice

Tradicí rozumíme soubor ustálených zvyklostí, obyčejů zachovávaných pokoleními, názorů a myšlenek přecházejících z generace na generaci. Ustálený a zpravidla zděděný zvyk. (Větrová, 2015).

Podle Kesnera (2008) jsou tradice souhrn ustálených zvyklostí, obyčejů zachovávaných pokoleními, názorů a myšlenek přecházejících z generace na generaci. Ustálený, zpravidla zděděný zvyk.

S folklorním bohatstvím je možné se setkat na celém území České republiky. Lidové tradice udržují v České republice folklorní soubory a spolky a soubory lidové hudby (Janeček & Bittnerová, 2011).

Povědomí obyvatel o příslušnosti k dané oblasti, ve které žijí, a jejich identifikace s kulturou daného místa, je velice důležitá při formování etnografických regionů. Především na Valašsku, kde se stále, přestože někde ve větší, jinde v menší míře, určitým způsobem dodržují zvyky a tradice. V dnešní době se hovoří o tzv. regionální a lokální identitě, která je ovlivňována faktory, jako byl např. zájem o lidovou kulturu daného regionu. Prvotní zájem spadl do folklorní oblasti, ve které se soustředil především na lidové tance a písně, neupadal však také ani zájem o tradice týkající se rodinných zvyků či dobového odívání apod. (Urbanová, 2014).

Tradice fašank patří mezi nejdéle zachovávané obřady jarního obřadního cyklu. Tím se zavíralo období veselí před velkým velikonočním postem, jím se však také zahajovalo veliké lidové slavnostní období. Nejvýznačnější věc na masopustní obřadnosti bylo obcházení s medvědem, známé také i z Valašska. Průvod obcházel po dědině s hudbou a v každém stavení se zastavili a zatočili se s hospodyní několikrát dokola. Při tanci je důležité hodně vysoko vyskočit, protože se věřilo, že tak vysoké bude konopí a len podle toho, jak vysoko vyskočí medvěd nebo hospodyně o fašanku. Vedle obchůzek s medvědem byly zejména na Rožnovsku známy obchůzky s klátem (= kláda) pravděpodobně novější obměna obcházení s medvědem (Vetterl, 1955).

Podle Křížové (2006) má folklór a lidové tradice pro cestovní ruch v České republice následující pozitiva a negativa:

Mezi pozitivní věci řadí například:

- + stoupající zájem o tradice, lidovou architekturu, hudbu, tanec, řemesla a jiné projevy lidové kultury.
- + návaznost lidové kultury na další produkty cestovního ruchu v oblasti destinační nabídky (krajina, přírodní památky, lázně, hrady a zámky, městské památkové rezervace, aktivní a poznávací turistika)
- + logická návaznost na rostoucí trendy agroturistiky, cykloturistiky
- + možnost napojení na příhraniční a mezinárodní produkty cestovního ruchu (včetně toho, že součástí většiny našich festivalů a přehlídek jsou také zahraniční soubory z celého světa).
- + systémová spolupráce mezi projekty lidové kultury a managementy turistických destinací a cestovních kancelářích, respektive agentur a dalšími poskytovateli služeb v cestovním ruchu.
- + zvyšování atraktivity České republiky jako různorodé destinace, a podporovat tak potřebnou snahu o zvýšení návštěvnosti mimo hlavní město Prahu.

Mezi negativní dopady řadí Křížová (2006)

- negativní zpětné vazby mezi poptávkou cestovního ruchu a nabízenou prezentací lidové kultury a její komerční deformace.
- vytváření nekvalitních projektů a prezentace lidové kultury turistům, tzv. negativní „foklorizace“, deformované produkty za účelem krátkodobého komerčního prospěchu. Toto ohrožení lze rovněž charakterizovat jako ztrátu autenticity lidové kultury a její uzpůsobení komerčním produktům.
- paradox dobrého marketingu a propagace (např. folklorního festivalu), nedostatek doprovodných služeb cestovního ruchu (dopravní dostupnost, ubytovací kapacity v potřebné kvalitě, stravování, jazykové znalosti).

3.4 Lidové tance

Podle Špičkové – Matouškové (1950) patří lidový tanec mezi nejzákladnější a nejbezprostřednější projevy umělecké tvořivosti lidu. Projevuje se v něm povaha lidu, jeho způsob života a společenské vztahy, celá jeho duše. Lidový tanec je projevem pohybových schopností našeho lidu, jeho tělesné zdatnosti a vytrvalosti, jeho svérázné tvořivosti v pohybové oblasti. Jebavá (1998) nazvala pohyb jako běžný a tvarově nejzajímavější, vnější projev lidského těla.

Před několika lety se tvrdilo, že české tance představují vlastně úpadkový typ našeho lidového tance, že jsou mdlé a vlažné. Český lidový tanec je však zcela jiný, Je veselý i smutný, pomalý i rychlý, ale především je optimistický (Bonuš, Livorová, Pospíšil & Vycpálek, 1953).

Balaš (2003) říká, že tanec provází člověka již odnepaměti. Všude kolem byl svět plný pohybu – travin, stromy, ptáci, zvířata.

Velice důležitý je také oděv a taneční prostor, který mají tanečníci k dispozici. Tanec má v každé kultuře již od prvopočátku své nezastupitelné místo a neměl by být spolu se zpěvem opomíjen. Taneční projev napomáhá k seberealizaci a často souvisí s aktuálním emotivním rozpoložením daného jedince (Jančář, 2000).

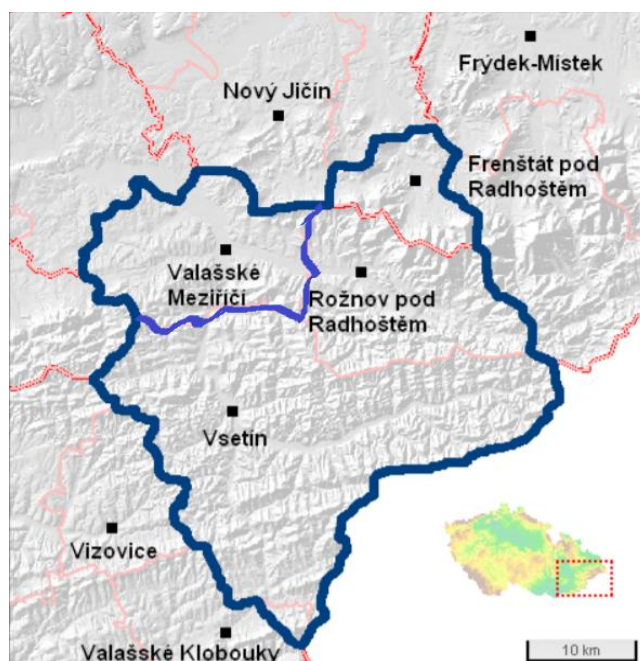
Valašsko patří, z hlediska písní a tanců, k východomoravskému vokálnímu písňovému typu, pro který jsou charakteristické především párové tance. Pro ty je z hudebního hlediska typický spíše široký písňový základ, kdy jsou písně předzpívány po slokách. Tance se pak vyznačují třemi figurami, které jsou základní: rytmické pohupy prováděné při předzpěvu písně; otáčení tanečního páru na místě typickým tanečním krokem v bočném postavení a v držení kolem společné osy; samostatné otáčení dívky a chlapcovy skoky okolo ní (Nekuda, 2002).

Na Valašsku se dříve tančovalo při tzv. „gajdách“, později za doprovodu cimbálových muzik. Navzdory materiální chudobnosti byl tento kraj obohacen o nadané lidi, kteří tancem vyjadřovali svůj život. V dobách života na salaších vznikl v horách tzv. odzemek. Tento tanec je protikladem právě zmiňovaných tanců párových. Jedná se o mužský sólový tanec skočného charakteru, který vyjadřuje sílu a obratnost a je pohybově velmi náročný (Šuleř & Oldřich, 1989).

Tanec můžeme na Valašsku rozdělit do dvou základních tanečních rodů. Jsou to párové tance točivé a mužský skočný tanec. Na Rožnovsku a Valašskomeziříčsku se z třídobého taktu vyvinul valašský tanec zvaný zatáčaný. Další představitelé starobylého tance jsou odzemek a obuškový (varianta odzemku se sekerou valaškou), dávají na odiv ukázkou fyzických dovedností mužů. Lidová kultura sice upadla, ovšem její slávu vzkřísily folklorní soubory tanců a zpěvů. Jejich rozvoj počal s koncem 2. světové války a vlivem propagace médií se tradiční valašská kultura dostala do širokého povědomí. Z mnohých sdružení uvedme soubory Vsacan, Javořina či Bača (Nekuda, 2002).

4 FOLKLOR V REGIONECH

4.1 Valašskomeziříčsko

Obrázek 6: turistické vymezení Valašskomeziříčska (Svoboda, 2014)

Podle Jančáře (2000) je Valašsko národopisná oblast rozkládající se na východě Moravy. Valašsko je regionem, okolo kterého se utvářelo a upevňovalo nejvíce falešných představ. V některých případech můžeme narazit na označení Moravské Valašsko, je tomu tak z toho důvodu, abychom jej odlišili od rumunské Valachie.

Valašsko je region s osobitou kulturou, prastarými tradicemi, úžasnou architekturou a vyhlášenou tradiční kuchyní i nabídkou prvotřídních služeb (Východní Morava, 2017).

Město Valašské Meziříčí představuje jednu ze vstupních bran Valašska, patří také mezi centra valašského folklóru. Působí zde jeden z nejstarších moravských folklorních souborů – „Valašský soubor písní a tanců Bača“. Oba soubory jsou spoluorganizátoři Mezinárodního folklorního festivalu Babí léto, který je ve městě pořádán vždy v sudých letech. Jeho účastníky jsou folklorní uskupení dětí, dospělých i seniorů z ČR i evropských zemí (Valašské Meziříčí, 2020).

Valašské Meziříčí je významným ekonomickým a společenským střediskem mikroregionu i okresu s dávnými tradicemi školství a kulturního života. Mikroregion Valašskomeziříčsko je rovněž dějištěm významných kulturních a sportovních akcí. Na mnoha vesnicích se udržují tradiční lidové zvyky, mezi které patří Masopustní oslavy, Vítání jara, Hodové slavnosti, Kácení máje a Vodění medvěda. Mezi známější události v regionu patří Moravský festival poezie, Valašský špalíček a různé lidové akce a sportovní klání (Mikroregion Valašskomeziříčsko – Kelečsko, 2019).

4.1.1 Soubor Bača

Valašský soubor písní a tanců Bača působí ve Valašském Meziříčí. Soubor vznikl v květnu 1945, pod „křídly“ Kulturního zařízení města Valašského Meziříčí. Ve svých programových pásmech systematicky zpracovává oblast meziříčska a rožnovska. Soubor již od svého začátku vynikal čistotou folklóru a národopisnou věrností. Tematicky jsou jednotlivé programy zaměřeny od žertovného pojetí tanců točivých, řemeslnických, zbojnických až po vážnější tematiku obřadní jako jsou např. svatební písně. Součástí souboru je ženský pěvecký sbor (Folklorní sdružení České republiky, 2009).

Dnes v souboru působí dvě taneční složky – mládež ve věku 17–25 let a senioři ve věku 45–70 let. Tanečnice a zpěvačky souboru doprovází cimbálová muzika Bača. Jádro souboru Bača dnes tvoří mládež, která již vyrostla v dětském folklorním souboru Ovečky. Soubor Bača je pořadatelem řady pravidelných akcí: například Bačovský bál, Dětský bačovský bál, Valašská liga a Babí léto (Soubor Bača, 2020).

Valašský soubor písní a tanců Bača je jedním z nejstarších folklorních kroužků na Valašsku. Jeho počátky jsou zaznamenány v Poličné, dnes místní části Valašského Meziříčí. Už od svých začátků to byl soubor kvalitní, sdružoval ve svých řadách lidi milující lidové umění a svým uměleckým vedoucím se vyznačoval ryzí původností, čistou zpěvností a chutí do práce. V množství lidových tanců zaujímají valašské tance určitě jedno z čelných míst právě pro svou bohatost a pestrost tanečních prvků s choreografickou kompozicí a patřičným veselím, které svým provedením vzbuzují (Soubor Bača, 2020).

4.1.2 Lidový oděv Valašska

V dnešní době plní lidové kroje pouze funkci reprezentativní a jednotlivé kroje zastupují konkrétní oblasti. Spatřit je můžeme již jen na členech tanečních sdružení a souborů, na slavnostních příležitostech, vystoupeních a folklorních festivalech. I od doby, kdy začal plnit reprezentativní funkci, používáme název „lidový kroj“. Lidový oděv byl odrazem buďto klimatických a geografických podmínek, hospodářských, nebo také podmínek sociálních. Jinak se oblékali lidé v horách a jinak v nížinných oblastech, záviselo také na zaměstnání a společenském postavení dané osoby, která kroj nosila a také na tom, jaký materiál vyráběli a zpracovávali v dané oblasti (Urbachová, 2004).

Základem mužského kroje byla košile z lněného vlákna šitá z rovných dílů. Ty se spojovaly ozdobným stehem. Na výrobu soukenných nohavic se používala ovčí vlna. Na košili patří barevná vesta. Valašští muži obouvali krpce (někde i holiny nebo papuče) a kalhoty připásávaly několika řemeny. Krpce patří k atributům Valašska. Je to kožená pastevecká obuv a její pořízení bylo velmi nákladné. Krpce se připevňují jedním řemínkem, který obtáčí nohu (Nekuda, 2002).

Podle Pastuchové (2011) patřilo Valašskomeziříčsko k bohatším oblastem, a tak se zde móda poněkud lišila. Ženy zde nosily nákladnější, bohatší a zajímavější varianty fěrtochů.

Spodní prádlo u žen zastupoval rubáč (košula). Dále se ženy strojily do lněné (později bavlněné) bílé košile – do tzv. rukávců. Na košilku přišla kordulka. Široká pohodlná sukně a na ní modrá zástěra byla základem šatníku. Proti chladu pomáhaly plachty, které halily vrchní část trupu. Nosily se ale i při různých událostech. Velmi oblíbené bylo barvení tkaniny tzv. modrotiskem. Vzory nanášeli barvíři pomocí dřevěných nebo drátkových forem a látka se poté obarvila v indigové modři. Vdané ženy ukryvaly vlasy nejčastěji pod červeným šátkem (Nekuda, 2002).

Ve většině okrajových částí Valašska můžeme nalézt různé obměny krojů, které jsou ovlivněny kroji v okolních obcích, které s těmito částmi hraničí a objevují se zde stejné prvky. Za část Valašska, ve které byly prokazatelně rozšířeny valašské kroje, je považováno okolí měst Rožnova pod Radhoštěm, Frenštátu pod Radhoštěm, Vsetína, Valašského Meziříčí, Valašských Klobouk, Vizovic a Zlína. Mezi nejstarší součásti kroje patří mužský oděv využívaný pastevci v horách – spadají zde houněné nohavice s rozparkem na jedné straně,

košile, huně a krpce. V dnešní době je velmi složité rozeznat, které krojové prvky jsou původní a které cizí. To proto, že lidé, kteří přišli na Valašsko v rámci kolonizace, se postupem času začali mísit s původními obyvateli (Urbachová, 2004).

Obrázek 7: kroj z Valašska (Bača, 2020)

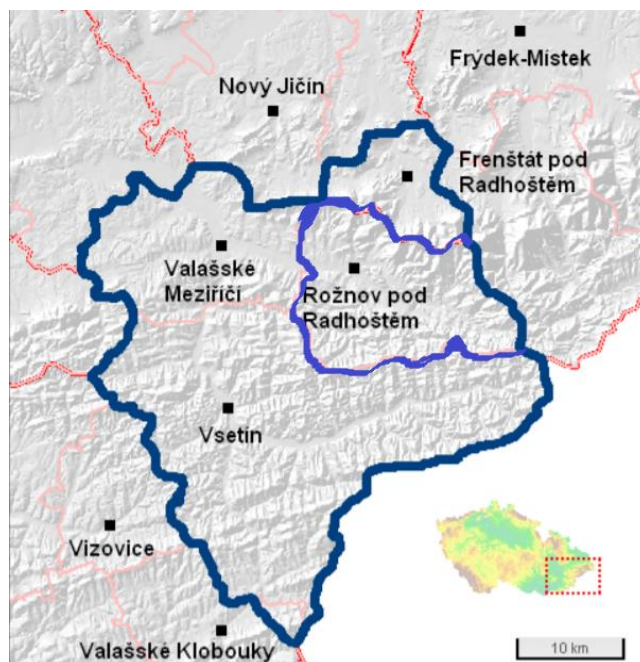
4.1.3 Babí léto

Mezinárodní folklorní festival Babí léto se stal nedílnou součástí kulturního života ve Valašském Meziříčí. První ročník festivalu se odehrál již v roce 1993 a postupně se stal tradicí. Folklorní soubory na festivalu ve Valašském Meziříčí a okolí se setkávají vždy v září sudých let. Za uplynulých dvanáct ročníků festivalu se na různých pódíích ve Valašském Meziříčí, Kelči a Hustopečích nad Bečvou vystřídalo přes sedmdesát folklorních seskupení ze 16 zemí. Pozvány jsou soubory z Čech, Moravy, Slovenska, Chorvatska a Indie (Babí Léto, 2008).

Hlavní pořadatel Babího léta je Kulturní zařízení ve Valašském Meziříčí. Mezinárodní festival se snaží seznamovat s různými kulturami a tradicemi prostřednictvím folkloru a sdružovat mládež z různých zemí (Babí Léto, 2008).

Zakladatelskou festivalu je paní Renáta Kotasová. První ročník proběhl roku 1993. V té době byl festival pouze dvoudenní. Hostovaly zde soubory Rozutec ze Žiliny a Pszczyna z Polska, které se představily v pátek v Rožnově a v sobotu odpoledne proběhlo vystoupení na nádvoří Kulturního zařízení Valašského Meziříčí. Druhý ročník se konal o rok později a třetí v září 1995. Všechny tři ročníky se konaly v zámku Žerotínů a na jeho nádvoří. Následovaly ročníky další, které se už konaly pravidelně vždy v sudých letech. Od roku 2002 se stal festival pětidenní. Od roku 2012 se Mezinárodní folklorní festival Babí léto stalo součástí oslav Dnů města Valašské Meziříčí (Babí Léto, 2008).

4.2 Rožnovsko

Obrázek 8: vymezení území Rožnovska (Svoboda, 2014)

Mikroregion Rožnov pod Radhoštěm se nachází na severovýchodě Moravy v Chráněné krajinné oblasti Beskydy. Je neodmyslitelně spjat s folklórní tradicí a dřevěnými lidovými stavbami soustředěnými v Rožnově pod Radhoštěm ve Valašském muzeu v přírodě, kde se celoročně koná na několik desítek folklorních a kulturních akcí (Mikroregion Rožnovsko, 2019).

V posledních desetiletích se Rožnov pod Radhoštěm proměnil v moderní turistické, kulturní, obchodní a průmyslové centrum. V prostorách Valašského muzea se každoročně konají vystoupení národopisných souborů v rámci celoročního folklorního festivalu „Valašský rok“, sestávajícího z 60 programových akcí (Jánošíkov Dukát, 2020).

Valašské muzeum v Rožnově pod Radhoštěm je nejstarším a největším svého druhu ve střední Evropě. Vzniklo v roce 1925 a ročně jej navštíví více než půl milionu návštěvníků, využívajících služeb průvodců, kteří podávají výklad ve čtyřech jazycích. Lidové umění dalo základ bohaté kulturní tradici, ve které dnes pokračují národopisné soubory, hudební tělesa, pěvecké sbory a výtvarní umělci. Svou polohou je Rožnov přímo předurčen pro rekreaci a sport. V současnosti každoročně do Rožnova pod Radhoštěm zavítá více než půl milionu hostů, přijíždějí turisté z domova, z celé Evropy i ze zámoří (Rožnov pod Radhoštěm, 2018).

4.2.1 Soubor Javořina

Soubor písní a tanců Javořina vznikl v roce 1961. Javořina působí v Rožnově pod Radhoštěm. Za dobu svého trvání Javořina nastudovala řadu písní, tanců a tanečních pásem vycházejících z lidové kultury celého Valašska. Byly vytvořeny programy na různé náměty, jako je valašská svatba, dožínky, zbojnické tance, čardáše z moravsko-slovenského pomezí, kácení a stavění máje, pastevecké hry, regrútské písně, koledy a taneční bloky. Nedílnou součástí souboru je vedle taneční složky i cimbálová muzika Javořina. Cimbálová muzika natočila několik CD, jedno DVD a připravila úspěšné vánoční a velikonoční koncerty. Javořina organizuje každoročně Papučový sál a také dětský den. Na festivalech v zahraničí – v Rakousku, Německu, Polsku, Lotyšsku, Švédsku, Maďarsku, Švýcarsku, Bulharsku, Francii, Španělsku a Turecku soubor Javořina prezentoval valašský folklór. Největšího úspěchu dosáhl soubor v roce 1969 a 1988 na prestižním folklorním festivalu v Dijonu ve Francii, kde se umístil na prvním místě (Soubor písní a tanců Javořina, 2016).

4.2.2 Lidový oděv Rožnovska

Rožnov pod Radhoštěm je i město velkého zájmu. Odkládání kroje zde šlo trochu jinou cestou. Navíc, v okolí byla silná tradice vyšívání a jeho školení. Rožnovský kroj má jako kroj maloměstský své charakteristické rysy. Podobně jako ve Strážnici i zde se zachovávají základní proporce. Mění se jen vnější vzhled. V kroji se uplatňuje oproti okolí rustikálního Valašska jemnější materiál – na zástěře hedvábí, na šátku místo plátna tyl, na němž se vyšívá (Langhammerová, 1994).

Rožnovský kroj patří ke krajovému bohatství. Střihově je stejný jako všechny typy valašských krojů, změny nalézáme v barevnosti sukna a v provedení zdobení. Je to způsobeno převážně tím, že ve velkých městech, jako je Rožnov pod Radhoštěm, se látky nevyráběly, ale dovážely z okolních vesnic. Nedílnou součástí ženského kroje byl rubáč (viz obrázek 5. a str. 22) (Pastuchová, 2011).

Podle Langhammerové (1994) i muži mají specifické oblečení. Oděv je důstojný a místní, svazující zdejší obchodníky a měšťany s pojmem Valach. K oděvu patří vysoký horalský klobouk. V ruce valaška – ne jako výzbroj nýbrž jako znak.

4.2.3 Jánošíkov Dukát

Neoddělitelnou součástí kulturního dědictví každého národa tvoří tradiční lidová kultura, kterou rozvíjejí folklorní soubory. V různých městech v České republice působí folklorní soubory, které se věnují slovenskému folkloru. Prostředkem takové podpory je i Mezinárodní festival slovenského folklóru – Jánošíkov Dukát. Posláním festivalu je rozvíjet pozitivní vztah (hlavně mladých lidí) k tradiční slovenské lidové kultury. Vytvořit prostor pro rozvoj spolupráce a výměnu zkušeností mezi folklorními soubory. Prohloubit vzájemné kontakty mezi folklorním hnutím na Slovensku a folklorním hnutím u nás v České republice, obeznámit širokou diváckou veřejnost s tvorbou folklorních souborů, které rozvíjejí a zachovávají slovenské lidové umění. V neposlední řadě vytvořit platformu k navazování mezinárodních kontaktů se soubory v zahraničí, které rozvíjejí a zpracovávají slovenské lidové umění (Jánošíkov Dukát, 2020).

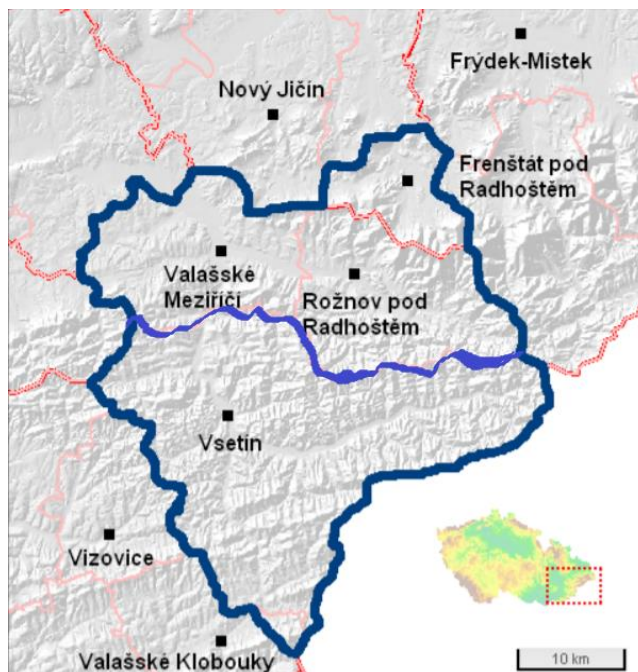
Třídenní Mezinárodní festival slovenského folkloru Jánošíkov dukát je hlavním tahákem prvního srpnového víkendu v Rožnově pod Radhoštěm. Kromě tradičního festivalu ve Valašském muzeu v přírodě si na své přijdou i sportovci a sportovně založené rodiny při běžecké Tylovské dvacítku (Rožnov pod Radhoštěm, 2018).

Součástí programu festivalu je i střetnutí řemeslníků a prezentace lidových řemesel. Ukázky tradičních lidovo-uměleckých řemesel jsou obohacením nejen pro návštěvníky festivalu. K prezentaci lidového řemesla jsou osloveni řemeslníci ze Slovenska, Maďarska, Polska a České republiky. Pro návštěvníky festivalu se připravují i gastronomické speciality a tradiční jídla především ze Slovenské a České republiky. Lidové umění v sobě skrývá trvalé, pozitivní mravné hodnoty, patří všem bez rozdílu národnosti, rady nebo náboženství (Jánošíkov Dukát, 2020).

První ročník Mezinárodního festivalu slovenského folkloru Jánošíkov dukát se uskutečnil již v roce 1999. Ve Zlínském kraji se folklor těší velké popularitě. Přesvědčivým

prvkem pro festival byla také skutečnost, že Slovensko je vlastně od Rožnova pouze doslova přes kopec. Festival se snaží o sblížení kultur prostřednictvím bohatého programu, kde tyto vztahy zůstávají jedinečným dokladem zachování vazeb, které se mezi oběma národy vytvořily v období soužití ve společném státu a které nemají obdoby s žádným jiným sousedním státem. Proto začátky srpna v Rožnově pod Radhoštěm patří již dvacet let pravidelně Slovákům (Jánošíkov Dukát, 2020).

4.3 Vsetínsko

Obrázek 9: vymezení území Vsetínska (Svoboda, 2014)

Vsetín se nachází na úpatí Vsetínských, Hostýnských a Vizovických vrchů kolem řeky Vsetínské Bečvy. Vsetín je také velmi kulturní město. Konají se tu již tradiční akce jako je například Valašské záření, Mezinárodní festival Vsetínský krpec, Mezinárodní fotosoutěž Interfotoklub, Jazzový festival nebo Letní filmový maraton. Co se týká sportu každý návštěvník si zde přijde na své. Relaxovat můžete po celý rok v městských lázních s tobogánem, na squashi, bowlingu či spinningu, v zimě je v provozu lyžařský vlek Horní Jasenka a v létě si můžete zahrát minigolf, plážový volejbal nebo se projet na kole po cyklostezce či po pěti značených cyklotrasách pro horská kola. Ve Vsetíně také začíná Naučná stezka okolím Vsetína a stezka Semetínské rybníky (Vsetín, 2019).

Tradici lidové kultury již po mnoho desetiletí uchovávají soubory valašských písní a tanců. Vsetín se stal z nevelkého městečka během uplynulého století významným střediskem průmyslu, hospodářského, kulturního a sportovního života (Vsetín, 2019).

4.3.1 Soubory Vsacan a Jasénka

V období po druhé světové válce, kdy započala ona vlna zakládání nových souborů, pak hovoříme především o souboru Vsacan. Tento vsetínský soubor v té době udělal pro obnovení valašských písní a folkloru opravdu mnoho a probudil je tak opět k životu. Dále nemůžeme opomenout další vsetínský soubor Jasénka, který vedl a jehož muziky byl primášem Zdeněk Kašpar, a který se svým repertoárem navštívil mnoho zemí světa, kde šířil krásy valašského folkloru, písní a tanců (Šuleř & Oldřich, 1989).

Vsacan

Folklorní spolek Vsacan patří k nejstarším amatérským souborům v České republice. Spolek byl založen v roce 1943 a svou činností propaguje a reprezentuje národopisnou

oblast Valašsko nejen po celé České republice, ale i na folklórních festivalech téměř po celém světě. Spolupracuje s rozhlasem, televizí a filmem. V roce 1956 byl vůbec jako první amatérský folklorní soubor v Československu vyslán na Mezinárodní folklorní festival do Anglie. Vsacan reprezentoval svou vlast dále ve Francii, Polsku, Egyptě, Chile atd. Soubor rozvíjí svou činnost ve městě Vsetíně a na domácí i světová pódia přenáší tance, zpěv a lidové zvyky etnografické oblasti Valašska. Občanské sdružení Vsacan tvoří více jak dvě sta nadšených a srdcem zapálených folkloristů ve všech věkových kategoriích. V souboru je velká a dostatečná záruka vzorné reprezentace Vsetína, Valašska, ale i České republiky. Nedílnou součástí souboru je vedle taneční složky i cimbálová muzika (Vsacan, 2020).

V říjnu 1947 je oficiálně založen a uznán spolek „Valašský krúžek Vsetín“. V roce 1948 měl krúžek již několik významných vystoupení, účast na „Zemědělské výstavě v Praze“, na Všesokolském sletu v Praze a řadu dalších vystoupení v českých a moravských městech. Jednou z nejúspěšnějších akcí byla obnova valašských krojů na Vsacku. Ve spolupráci a za podpory Ministerstva informací zajistil krúžek zhotovení více než 300 nových vsackých krojů. Roku 1948 se podařilo získat spolupráci s cimbálovou muzikou Vsacan. Spojením těchto dvou těles vznikl nejúspěšnější valašský soubor těchto dob „Valašský krúžek Vsacan – Vsetín“. Sloučením těchto dvou těles začíná největší rozmach a růst souboru Vsacan. V

současné době soubor pracuje pod vedením Jany Koutné, dlouhodobé tanečnice dospělého souboru. Organizačním vedoucím je pan Ivo Dančák (Vsacan, 2020).

Jasénka

Soubor Jasénka obsahuje mladou skupinu tanečníků se společnou vášní pro valašské tradice, zpěv a tanec, které prezentuje jak v původní podobě, tak i na různých úrovních scénické stylizace. Jejich repertoár nabízí točivé a figurální tance z různých oblastí Vsacka (Lužná, Nový Hrozenkov, Velké Karlovice), mužské tance s odzemkovými figurami, dívčí pěvecko-taneční pásma a další. Jejich zájem o folklor není jen prezentovat valašský folklor za hranicemi regionu. Jasénka se podílí na pořádání Mezinárodního folklorního festivalu Vsetínský krpec a obnovují masopustní zvyky na Vsetíně. V současné době vede soubor Eva Lambertová. Soubor Jasénka vystupuje na festivalech, plesech, zábavách vždy v doprovodu cimbálové muziky Jasénka. V posledních letech prezentovali Valašsko v Číně, Egyptě, Kanadě, Jižní Koreji a Portugalsku (Jasénka, 2020).

Podle folklorního sdružení České republiky byla v současné době prezidentkou Občanského sdružení Jasénka Vsetín Helena Galetková. Bohužel ta zemřela dne 29. 10. (Folklorní sdružení České republiky, 2011). Zdeněk Kašpar, narozen v roce 1925, pocházel z Jasénky u Vsetína a byl zakladatelem Souboru lidových písní a tanců Jasénka. Podporoval novou tvorbu národopisných souborů, skládal i vlastní skladby, a především se věnoval také úpravám lidových písní pro cimbálovou muziku (Kašpar, 2006).

Soubor Jasénka vznikla roku 1944. Udržují folklor hornaté oblasti na východě Moravy zvané Valašsko. Jasénka byl prvním souborem Zlínského kraje, který jel reprezentovat svou vlast do zahraničí. Poté soubor získal nové zkušební prostory, dovybavilo krojové zázemí a přidružil se i dětský soubor Malá Jasénka (1955), která vznikla z iniciativy dětí a členy Jasénky. Za svou 75letou éru soubor Jasénka absolvoval téměř stovku zahraničních zájezdů, tisíce vystoupení, spolupracoval s Českým rozhlasem v Ostravě i Brně, podílel se na natočení filmů o své činnosti, natočil několik hudebních nosičů od vinylů až po CD, absolvoval a umístil se nepřeborném množství republikových i celosvětových soutěží (Malá Jasénka, 2020).

Svou činností spadá Jasénka do skupiny nejstarších moravských souborů, které se začaly formovat s poválečným folklorním hnutím, a po celou dobu si udržela svou

originalitu ve zpracování a zároveň si udržuje i taneční úroveň. Na řadě festivalů jak domácích, tak zahraničních získala řadu ocenění. K významným oceněním patří cena na Mezinárodním folklorním festivalu v Agrigentu na Sicílii (Jasénka, 2020).

4.3.2 Lidový oděv Vsetínska

U žen převládaly charakteristické barvy: bílá, modrá, červená. Vše, co bylo vytvořeno z plátna, bylo bílé (rubáč, rukávce, kasanka). Tmavě modrý byl fěrtoch tvořený drobně vzorkovaným modrotiskem. Na nohou vsetínské valašky nosily krpce a v nich pletené hrubé ponožky, v zimě plstěné papučky. U vsetínských krojů byla častá černá sukně, v oblibě byly ale i pruhované sukně typu kanafasek nebo vlněné soukenné, zaplstěné s drobně kostkovaným vzorem. V zimě se ženy halily do teplých krátkých beraních kožíšků, nosily různé vyšíváné šátky na hlavě a často také vlňáky (Pastuchová, 2011).

Muži nosili košile s rovnými dlouhými rukávy, s modrou výšivkou a s jednoduchým vyšitým vzorem na prsou. Vestu měli tlumeně červenou a střídmě zdobenou šňůrováním. U vest z okolí Vsetína úplně chybělo zadní zdobení. Nohavice byly dlouhé a úzké až ke kotníkům a barevně byly temně modré nebo fialové, avšak výše v horách se nosily nohavice v přírodních barvách, přes ně se obouvaly jak vlněné ponožky, tak kopytce a na ně pak obouvali krpce. Ke slavnostnímu, obřadnímu kroji muži nosili župic i v barvě modré, hnědé či bílé. Klobouky se lišily podle historického období, na konci 19. století se nosily vysoké homolovitě zúžené klobouky z černé plsti, zdobené stuhou (viz obrázek č. 4. a strana 20) (Pastuchová, 2011).

4.3.3 Vsetínský krpec

První Mezinárodní folklorní festival Vsetínský krpec se uskutečnil v roce 2000 a je pořádán ve dvouletých intervalech jako bienále lidové kultury. Této čtyřdenní slavnosti folkloru, lidových tradic a umění, která patří mezi největší ve Zlínském kraji, se účastní jak zahraniční, tak české a domácí vsetínské soubory, cimbálové a dechové muziky, které se v průběhu festivalu prezentují v samostatných i komponovaných programových blocích (Dům kultury Vsetín, 2020).

Během uplynulých ročníků Vsetínský krpec hostil soubory takřka ze všech kontinentů – nejen z Evropy, ale také z Asie, Afriky nebo Ameriky. Zúčastnila se jej téměř tisícovka účinkujících ze čtyř kontinentů. Na Vsetín přijely soubory z Kolumbie, z Chile, z Tchaj – wanu, z Beninu, ze Slovenska, Rumunska a Srbska. Nechyběly ani domácí Vsacan a Jasénka nebo slovácký soubor Handrlák z Kunovic či valašské dětské folklorní soubory. Festival již tradičně doprovodila lidová veselice, jarmark, ale také ochutnávky piva z produkce regionálních minipivovarů, jízda historického vlaku nebo průvod městem (Vsetín, 2019).

Od roku 2014 se hlavní festivalové dění přesunulo z centra města do prostředí Panské zahrady, díky kterému došlo k velmi příznačnému propojení folkloru a přírody. Návštěvníci festivalu zde mohou využívat příjemnějšího přirozeného okolí, velké odpočinkové zóny a být lépe chráněni před letními slunečními paprsky. Po dobu konání festivalu je v Panské zahradě pro návštěvníky slavností také připraven lidový jarmark, občerstvovací zóna a další aktivity k vyžití (Dům kultury Vsetín, 2020).

5 CÍLE, ÚKOLY A VÝZKUMNÉ OTÁZKY

5.1 Cíl práce

Hlavním cílem diplomové práce je popsat aktivní folklorní soubory na Valašsku, jejich tradice a zvyky a zhodnotit význam mezinárodních folklorních festivalů jako součástí cestovního ruchu na Valašsku. Teoretická část práce se snaží popsat folklór jako potenciál pro produkt v cestovním ruchu na Valašsku, historii, lidové kroje a tradice. Druhá část práce se pak zabývá popisem mikroregionů Valaška a jejich působící aktivní folklorní soubory.

5.2 Úkoly práce

Úkolem diplomové práce je analyzovat prostřednictvím anketního šetření význam folklóru a také vztah a motivaci k účasti na folklorních festivalech a využití (ubytovacích, stravovacích) služeb jejich návštěvníky.

Dílním cílem diplomové práce je analyzovat vztah a motivaci respondentů k samotnému folklóru. Úkolem práce je popsat současný folklór zaměřený především na Valaško, dále popsat aktivní soubory, které zde fungují, jejich historii, mezinárodní festivaly, tradice a zvyky.

5.3 Výzkumné otázky

- Jak lidé, zabývající se folklórem, vnímají potenciál (význam) mezinárodních folklorních festivalů v cestovním ruchu na Valašsku?
- Jaké služby účastníci mezinárodních folklorních festivalů na Valašsku využívají?

6 METODIKA

V teoretické části práce byla získaná data prostřednictvím rešerše odborné literatury. Průzkum názorů respondentů se uskutečnil metodou anketního šetření, které je považováno za nejčastější metodu výzkumu. Zaměření dotazníkových položek v mém průzkumu vychází z jeho teoretických východisek.

Anketní šetření bylo realizováno pomocí dotazníku. Dotazník obsahoval 3 stěžejní části: obecně o folklóru, názory ohledně mezinárodních folklórních festivalů, využívání dopravních či ubytovacích služeb. Celkem měl dotazník 18 otázek, z toho je 1 otázka otevřená. Anketní šetření bylo vytvořeno v online aplikaci dokumenty Google (www.docs.google.com).

Cílovou skupinou pro dotazníkové šetření byly zejména folklórní soubory na Valašsku a lidé co se zabývají, nebo zabývali folklórem ve věku 15 let a výše. Dotazník mohli respondenti vyplňovat od 10. dubna do 12. května 2020. Celkově dotazník vyplnilo 323 respondentů v rozmezí ve věku 15 až 59 let a více. Z toho bylo 198 respondentů diváků a 123 aktivních vystupujících se souborem. Dotazování probíhalo formou anketního šetření a dále rozšíření mezi známé a aktivní folklórní soubory, které se vyskytují v oblasti Valašska. Dotazník byl zaslán do folklorních skupin Vsacan, Jasénka, Bača, Radhošť, Javořina a Dunajec. Dále na facebookové skupiny Valašsko a Folklor.

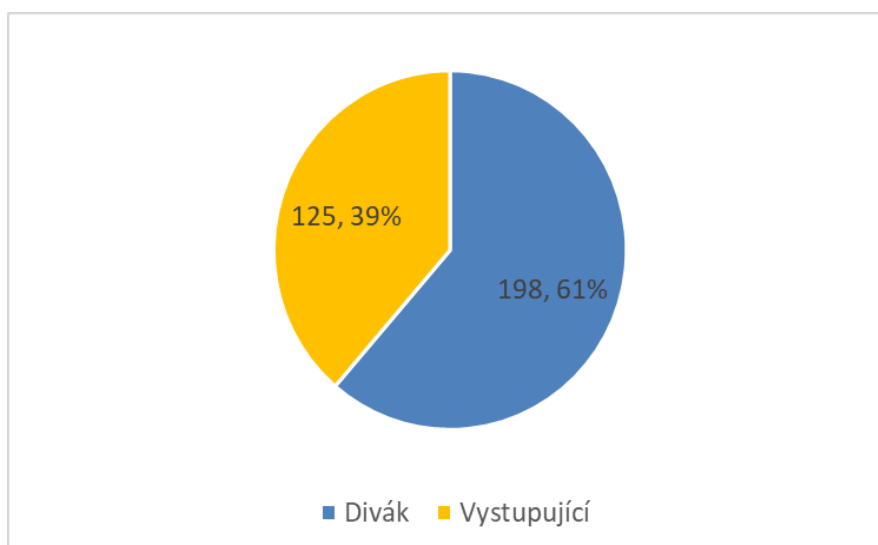
V závěru práce byla data vyhodnocena pomocí programu MS Excel, kde je využito grafické znázornění a doplnění krátkými komentáři. Vyřazeno ze zpracování bylo 8 dotazníků, protože je respondenti poslali prázdné nebo nebyl dotazník vyplněný celý. Výsledky nás informují o různých názorech na folklór, tradice, zvyky a na spokojenost se službami na mezinárodních folklórních festivalech.

7 VÝSLEDKY

Připravovaný dotazník vyplnilo celkem 323 lidí. Dotazník mohli respondenti vyplňovat od 10. dubna do 12. května 2020. Většina dotazníků byla mířena právě na současné soubory na Valašsku, na aktivní folkloristy v oblasti Valašska a také na pravidelné návštěvníky festivalů ve věku 15 let a více. Výzkumné šetření se dělilo na diváky (návštěvníky) festivalů a na aktivní členy ve folklorním souboru. Dotazník obsahuje 18 otázek, z toho je jedna otevřená.

Otázka č. 1: Nejčastěji jezdím na festivaly

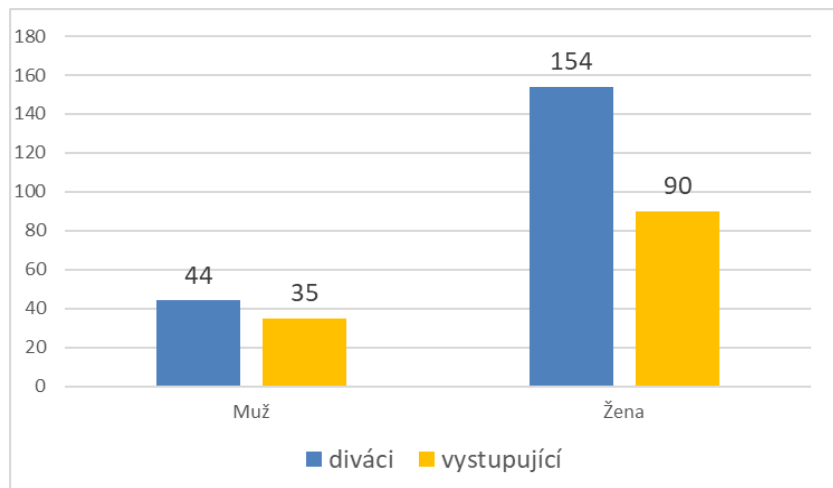
U této otázky respondenti odpovídali, zda na festivaly jezdí častěji jako návštěvníci (diváci) festivalů či jako vystupující se souborem na festivalech. Dále se anketní šetření dělilo na dvě části podle toho, k jaké odpovědi se respondent přikláněl. Diváků (návštěvníků) odpovědělo více a to celkově 198 lidí (61 %). Od aktivních vystupujících se souborem bylo celkem odpovědí 125 (39 %).

Obrázek 10: nejčastěji jezdím na festivaly

Otázka č. 2: Pohlaví respondentů

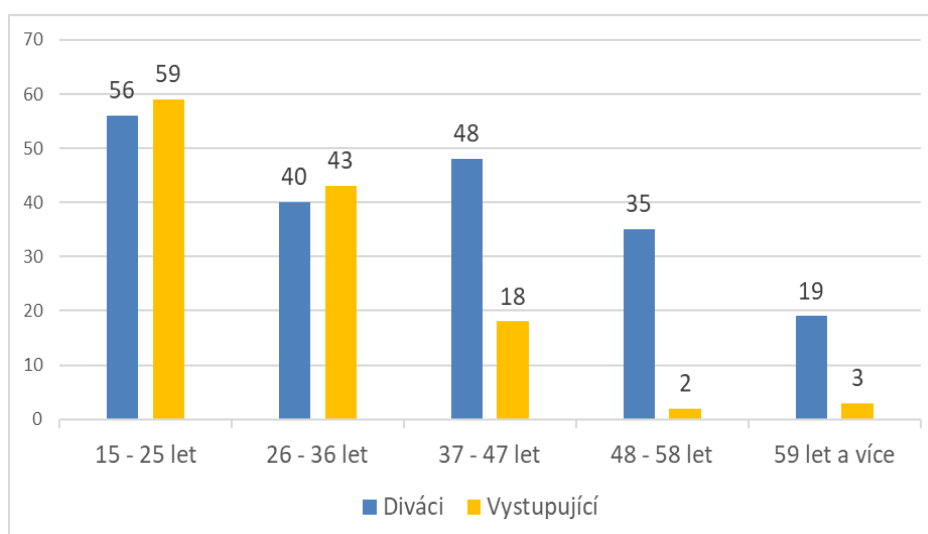
Největší zájem o folklorní festivaly mají ženy jako návštěvníci s počtem 154 (78 %). 90 žen (72 %) se festivalů zúčastňují jako vystupující. Mužů návštěvníků vyplnilo dotazník 44 (22 %). Pouze 35 mužů (28 %) jezdí na festival jako vystupující.

Obrázek 11: pohlaví respondentů

Otázka č. 3: Věk respondentů

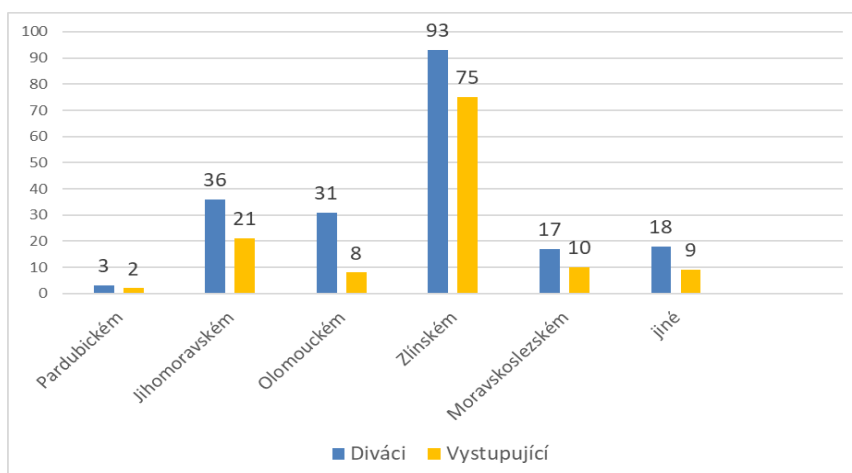
Nejpočetnější skupinu tvořili mladí lidé ve věku 15–25 let a to počtem 115 lidí (36 %). Poté následovali respondenti ve věku 26–36 let s počtem 83 lidí (26 %). 48 diváků (25 %) vyplnilo dotazník ve věku 37–47 let a poté o něco s menším počtem odpovědí (18 %) ve věku 48–58 let. Aktivních vystupujících ve věku 37–58 let a více je pouze 18 %. Ještě menší počet pak tvořili respondenti ve věku 59 let a více a to 22 lidí (12 %).

Obrázek 12: věk respondentů

Otázka č. 4: Bydliště respondentů

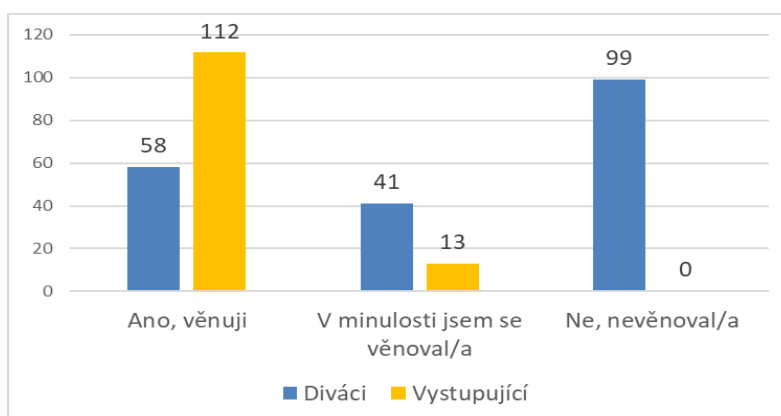
Z důvodu zaměření na festivaly na Valašsku, pochází právě ze Zlínského kraje většina dotazovaných 93 diváků (47 %) a 75 vystupujících (60 %). Druhou největší četnost měli respondenti z Jihomoravského (57 lidí, 35 %) i Olomouckého (39 lidí, 22 %) kraje. Dále následoval kraj Moravskoslezský (27 lidí, 17 %). 27 lidí (16 %) pochází z krajů které nebyly v dotazníku uvedeny. Pardubický kraj měl pouze 5 (3 %) zastoupení.

Obrázek 13: bydliště respondentů

Otázka č. 5: Člen ve folklorním souboru

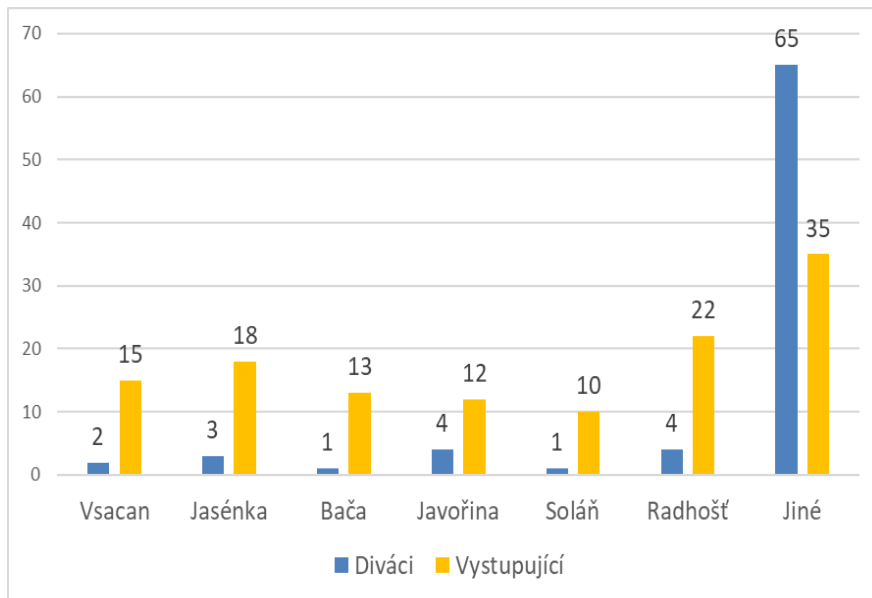
Cílem této otázky bylo zjistit kolik respondentů se věnuje či věnoval/a folklóru. Nejvíce odpovědělo vystupujících (90 %), že se věnují aktivně folklóru. Naopak 99 návštěvníků (50 %) se nevěnovalo nikdy folklóru nebo nepatřili do folklorního souboru. 58 diváků (29 %) aktivně funguje ve folklorním souboru. Dále se 41 diváků (21 %) v minulosti věnovala folklóru. S nejmenším počtem odpovědí je skupina 13 vystupujících (10 %), kteří patřili do folklorního souboru.

Obrázek 14: člen ve folklorním souboru

Otázka č. 6: Soubory (více možností)

V této otázce respondenti zaznamenávali soubory, ve kterém působí či působili. Nejvíce vyplnilo dotazník 22 vystupujících působících v souboru Radhošť, poté 18 folkloristů ze souboru Jasénka, dále pak 15 lidí ze souboru Vsacan, 13 z Bači, 12 z Javořiny a 10 lidí ze souboru Soláň. V jiném souboru působilo 100 respondentů (např. Dunajec, Rusava, Ondráš, Liptál).

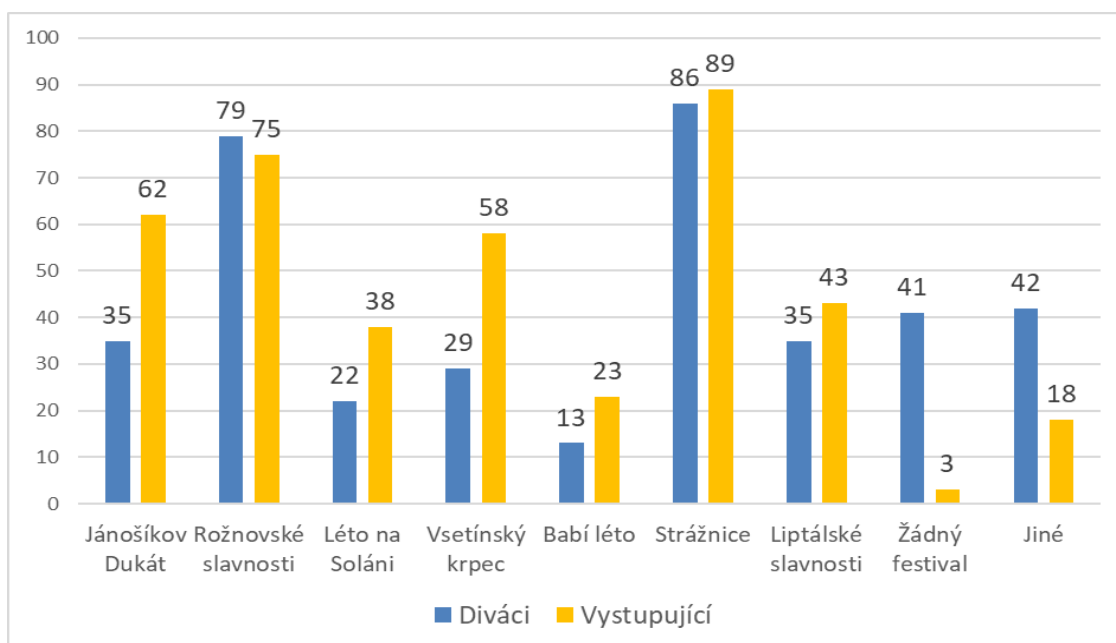
Obrázek 15: soubory

Otázka č. 7: Co se Vám vybaví, když se řekne slovo folklór?

Na tuto otevřenou otázku bylo mnoho různorodých odpovědí. Z anketního šetření vyplývá, že se většině návštěvníků (divákům) pod pojmem „folklór nejvíce vybaví slova jako jsou tanec, kroj a tradice. Dále se respondentům vybaví pohoda a radost, Valašsko, přátelé, víno, slivovice, zpěv a cimbálová muzika. Vystupujícím se pod pojmem „folklór“ spíše vybaví druhá rodina, kamarádi, životní styl, festivaly, vystoupení na podiu, dodržování tradic a zvyků a jak sami oni píšou láska na celý život.

Otázka č. 8: Návštěva folklorních festivalů (více možností)

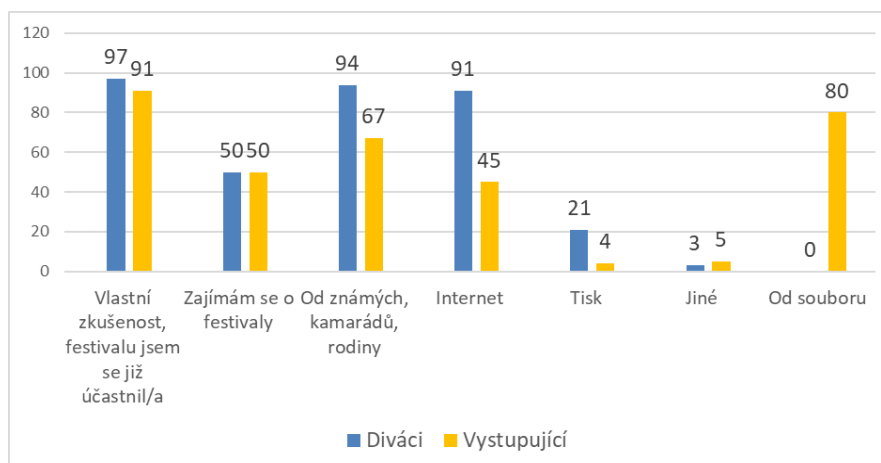
U této otázky měli respondenti na výběr ze sedmi mezinárodních festivalů. Respondenti odpovídali, které folklorní festivaly během posledních dvou let navštívili. Mezi nejvíce navštěvované festivaly během 2 let patří Strážnice (až 175 respondentů) a Rožnovské slavnosti (154 lidí). Jánošíkov Dukát navštívilo 97 lidí (z toho 62 vystupujících). Dále se Vsetínského krpce účastnilo 87 lidí (z toho 58 vystupujících). Na Liptálské slavnosti jelo pouze 78 lidí. V neposlední řadě Léto na Soláni navštívilo 60 respondentů. Až 60 lidí bylo na jiném festivalu (např. Východná, Slovácky rok v Kyjově, Portášské slavnosti, Horňácké slavnosti). Babí léto navštívilo 36 lidí. 44 lidí nenavštívilo žádný z uvedených festivalů.

Obrázek 16: návštěva folklorních festivalů

Otázka č. 9: Informace o festivalu (maximálně 3 odpovědi)

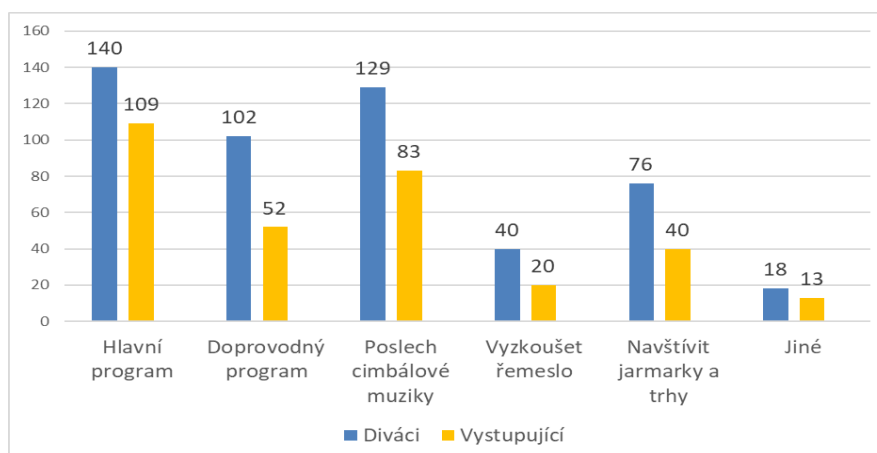
Velká většina dotazovaných (188 odpovědí) se již zúčastnila festivalu. Druhou nejčastější odpovědí (161 lidí) byli informace od známých a kamarádů. 136 lidí si informace našlo na internetu. O festivaly se zajímá 100 respondentů a 80 vystupujících se o festivalech dozvídá přes soubor. 25 dotazovaných odpovědělo, že získali informace pomocí tisku.

Obrázek 17: informace o festivalu

Otázka č. 10: Hlavní důvod návštěvy festivalů (více možností)

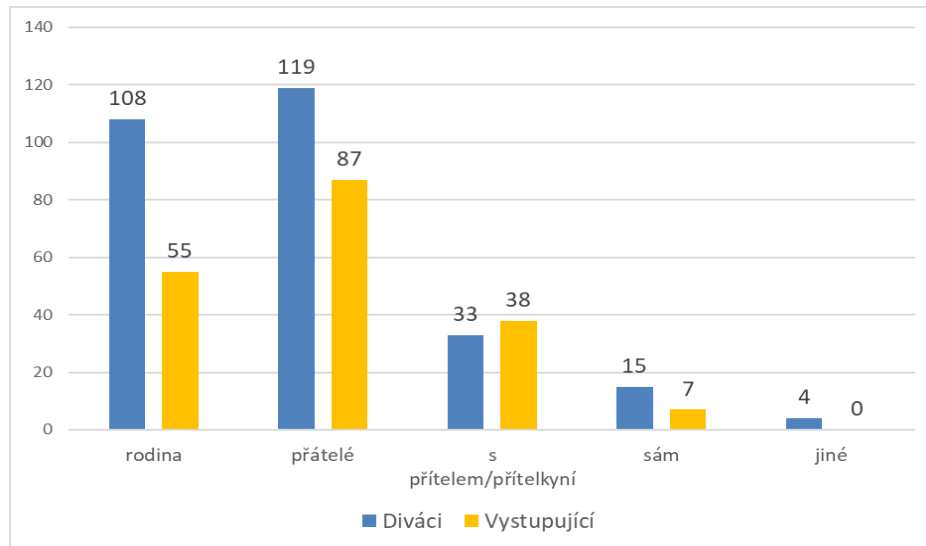
V otázce jsme se věnovali, za jakým účelem jezdí respondenti na mezinárodní folklorní festivaly. Nejvíce respondentů uvedlo, že je jejich motivem pro návštěvu festivalu hlavní program (249 odpovědí). Druhým důvodem je poslech cimbálové hudby (212 lidí). Na třetím místě je doprovodný program, který navštíví 154 respondentů. Lákadlem jsou i trhy a jarmarky, na které zavítá 116 lidí. Vyzkoušet si řemeslo na festivalu uvedlo 60 dotazovaných.

Obrázek 18: hlavní důvod návštěvy festivalů

Otázka č. 11: Nejčastěji cestuji (více možností)

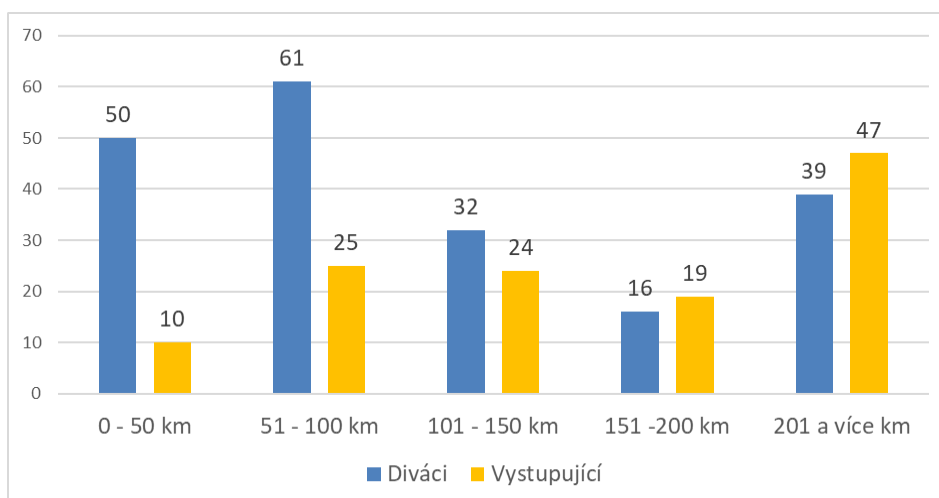
Nejvíce dotazovaných (206 lidí) navštěvuje folklorní festival s přáteli. Poté následuje (163 odpovědí) rodina. S přítelem či přítelkyní zavítá na festival 68 lidí. Nejmenší část respondentů (22) uvedla, že navštěvuje akce sám.

Obrázek 19: nejčastěji cestuji

Otázka č. 12: Cestování na festival

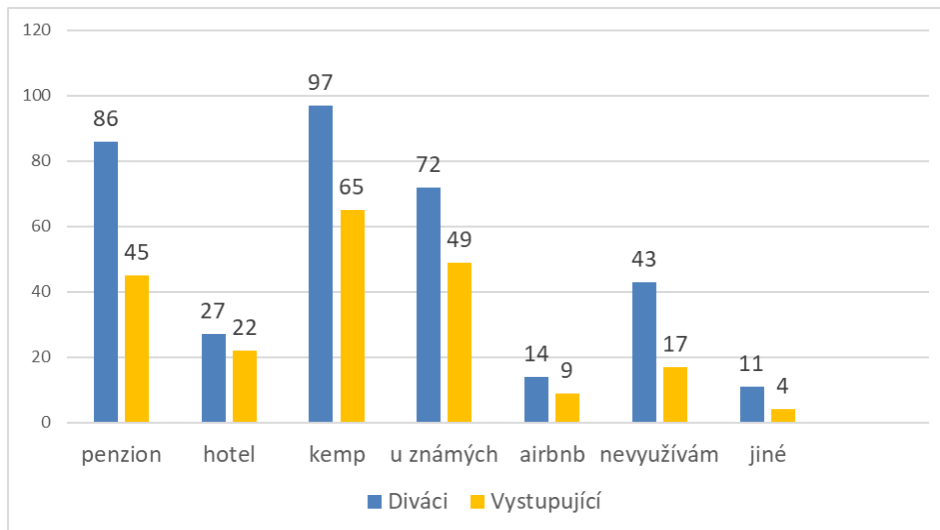
31 % diváků uvedlo, že jsou ochotni jet 51-100 km na folklorní festival. Dále 25 % diváků je ochotno jet pouze do 50 km na festival. Kdežto vystupující jsou ochotni zajet si na folklorní festival i 201 km a více (37 %). Také 39 diváků (20 %) je ochotno zajet si na festival dále než 200 km. Z dotazovaných 56 respondentů volí cestu od 101-150km. 35 lidí pak preferuje cestu od 151-200km.

Obrázek 20: cestování na festival

Otázka č. 13: Ubytování na festivalu (více možností)

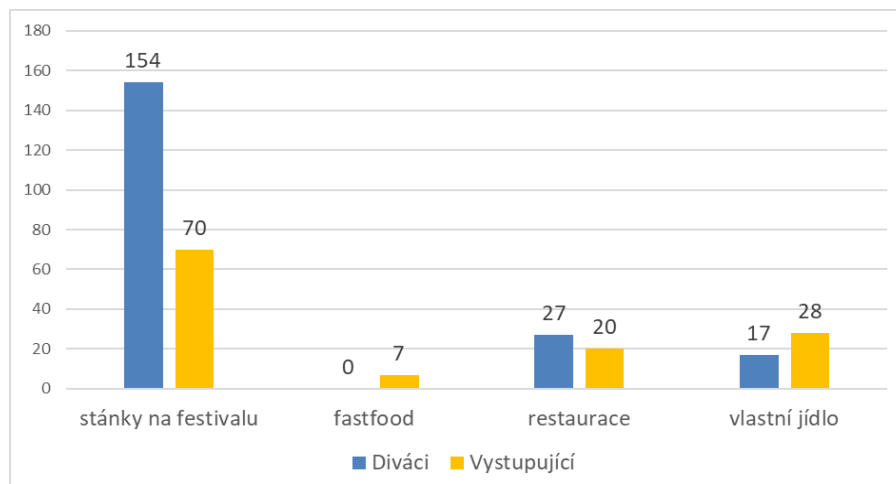
Větší skupina dotazovaných si vybere kemp pro nocleh (164 lidí). Druhá varianta je u diváků penzion (86 lidí), vystupující spíše přespí u známých (49 lidí). Třetí variantou je pro diváky přespání u známých (72 lidí) a u vystupujících právě penzion (45 lidí). Hotel si vybere pouze 49 dotazovaných. 60 respondentů vůbec nevyužije ubytování. Jen malé množství lidí (23) si vybere airbnb jako formu noclehu.

Obrázek 21: ubytování na festivalu

Otázka č. 14: Stravování na festivalu (jedna odpověď)

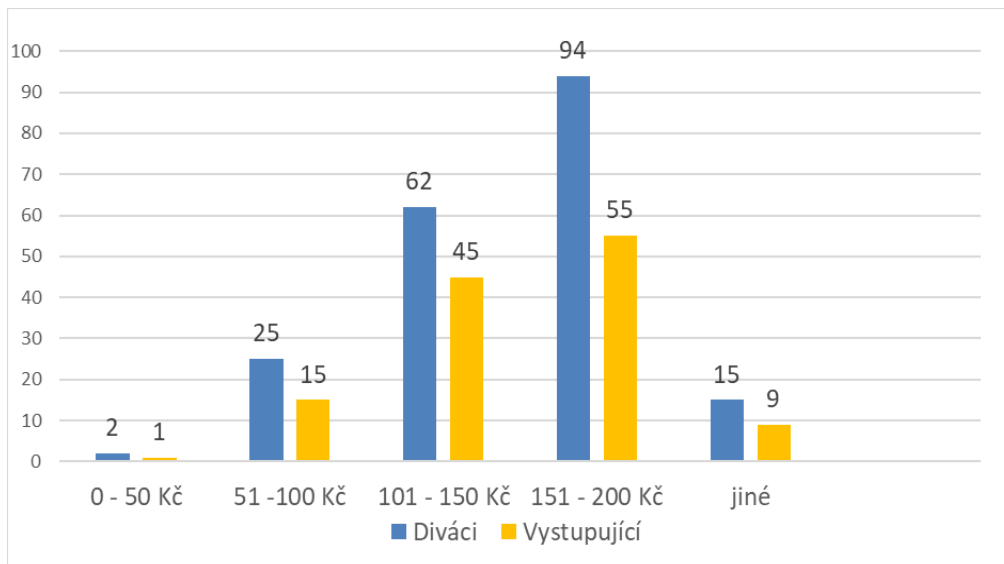
Z dotazníku vyplynulo, že většina návštěvníků 154 lidí (78 %) využije stánky na festivalu. Restauraci by si vybralo 47 lidí (30 %). Dále se pak vlastním jídlem stravuje 42 lidí (30 %). Fastfood by využilo pouze 7 vystupujících (6 %).

Obrázek 22: stravování na festivalu

Otázka č. 15: Vstupné na festivalu

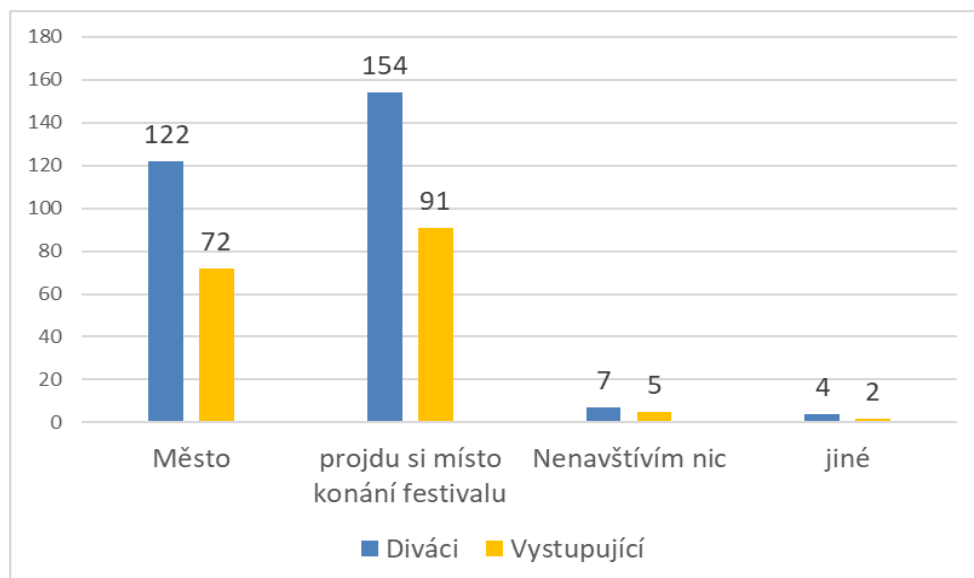
Z dat vyplývá, že 94 diváků (47 %) jsou ochotni zaplatit za folklórní festival 151-200 Kč. Poté 62 diváků (31 %) by zaplatilo za akci 101-150 Kč. Pouze 40 lidí (25 %) by za folklórní akci zaplatilo 51-100 Kč. 24 lidí (15 %) je ochotno zaplatit i více než 200 Kč.

Obrázek 23: vstupné na festivalu

Otázka č. 16: Návštěva města (více možností)

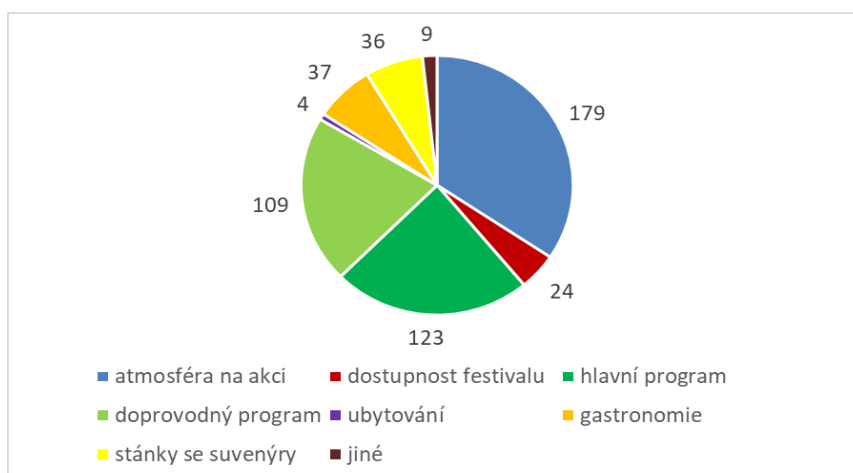
Z grafu vyplývá, že si místo konání festivalu (např. skanzenové městečko) projde 245 lidí. Až 194 lidí si projde město, ve kterém se folklórní festival koná. 12 lidí nenavštíví nic navíc. 4 diváci by navštívili i okolní přírodu a spojili to s turistikou po horách.

Obrázek 24: návštěva města

Otázka č. 17: Diváci: Spokojenost diváků na festivalech (více možností)

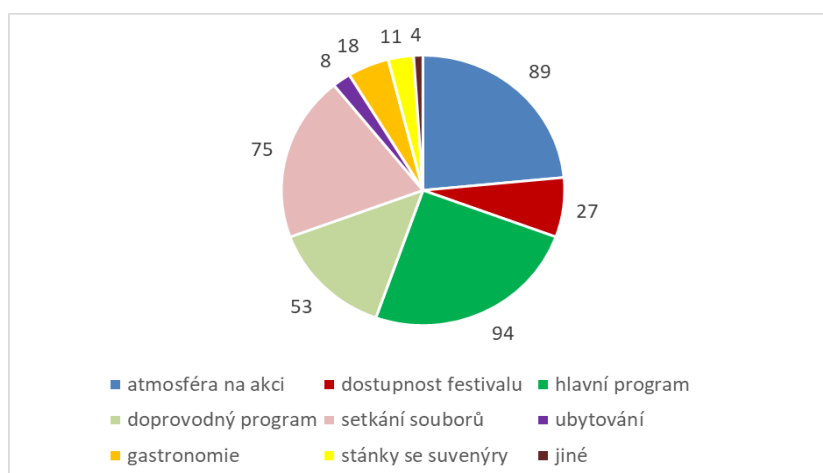
Divákům se nejvíce líbí na folklorních festivalech atmosféra na akci (34 %). Dalším motivem jejich návštěvy je hlavní program (24 %) a doprovodný program (21 %). Dále se respondentům líbí na festivalech gastronomie (7 %), stánky se suvenýry (také 7 %) a dostupnost festivalu (4 %). Pouze 4 dotazovaným (1 %) se líbí ubytování. Divákům se líbí, že je každý festival jedinečný.

Obrázek 25: spokojenost diváků na festivalech

Vystupující: Spokojenost vystupujících na festivalech (více možností)

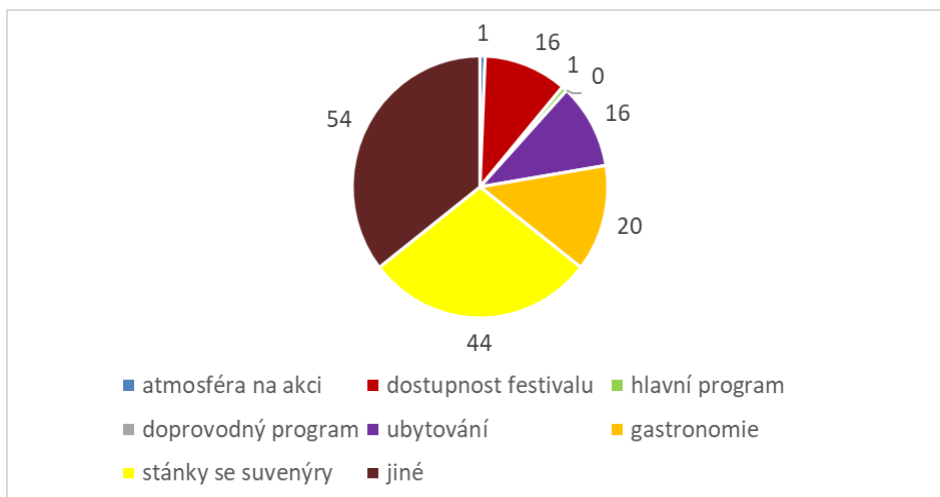
Vystupující jezdí na folklorní festivaly kvůli hlavnímu programu, který se líbí 25 % dotazovaných. Dále se vystupujícím líbí atmosféra na akci (23 %). Na třetím místě je setkávání s jinými soubory což se líbí 20 % vystupujících. Hned za ním je doprovodný program (14 %), dostupnost festivalu (7 %), gastronomie (5 %) a stánky na festivalech (3 %). Pouze 2 % dotazovaných se líbí ubytování na festivalech.

Obrázek 26: spokojenost vystupujících na festivalech

Otázka č. 18: Diváci: Nespokojenost diváků na festivalech (více možností)

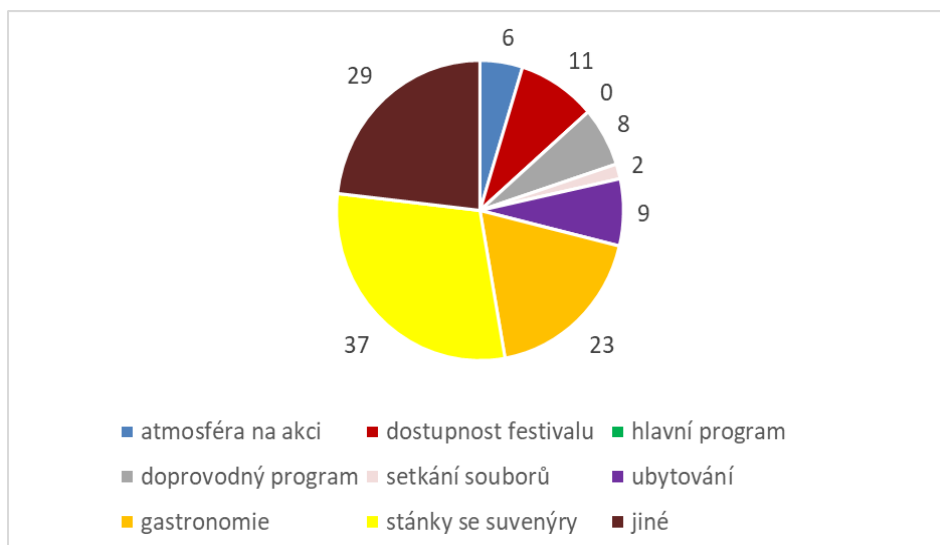
Stánky se suvenýry nejsou u diváků v oblibě, nelíbí se 44 divákům (29 %). Následuje gastronomie s 20 odpověďmi (13 %). 16 lidem (10 %) se nezamlouvá ubytování s dostupností na festival. Divákům dále vadí přelidněné festivaly, odpadky, špinavé toalety, špatná organizace festivalu a opilí lidé (36 %).

Obrázek 27: nespokojenost diváků na festivalech

Vystupující: Nespokojenost vystupujících na festivalech (více možností)

Tak jako u diváků ani u vystupujících nejsou stánky se suvenýry v oblibě (30 %). Dále se mezi ně řadí gastronomie (18 %), dostupnost na festival (9 %) a ubytování (7 %). Vystupujícím spíše vadí špatné počasí, nenaplnující dopolední program a špatné zázemí šaten na vystoupení (23 %).

Obrázek 28: nespokojenost vystupujících na festivalech

8 DISKUZE

Anketního šetření se zúčastnilo 323 respondentů. Z toho dotazník vyplnilo 198 návštěvníků a 125 vystupujících. První otázka v dotazníku měla za úkol respondenty rozdělit na dvě různé skupiny lidí, a to na diváky (návštěvníky) festivalu a na vystupující se souborem na festivalu. Když respondent u otázky č. 5 tzv. „Věnujete se folklóru nebo jste se v minulosti věnoval/a? (jste členem v tanečním souboru, folklórní skupině atd.)“ odpověděl „Ne“, byl dále přesměrován na otázku č. 7. Jestli respondent odpověděl „Ano“ nebo „V minulosti jsem se věnoval/a“, byl přesměrován na otázku č. 6, kde měl na výběr nejnámější soubory z Valašska anebo doplnil soubor, ve kterém působí či působil. Úkolem otázek č. 8, 9 a 11 bylo zjistit, jaké folklórní akce dotazovaní navštěvují, s kým nejčastěji cestují na festival a kde získávají informace o festivalech. Úkolem práce bylo analyzovat prostřednictvím anketního šetření význam folklóru a také vztah a motivaci k účasti na folklórních festivalech a využití (ubytovacích, stravovacích) služeb jejich návštěvníky. Dílčím cílem práce bylo analyzovat vztah a motivaci respondentů k samotnému folklóru. Tyto cíle se pomocí anketního šetření, které se rozšířilo mezi velký počet respondentů podařilo splnit.

Podle shrnujících výsledků asi 50 bakalářských a diplomových prací (odpovědí od 200 respondentů) na Jihočeské univerzitě byly předmětem výzkumu následující folklórní festivaly: Mezinárodní folklórní festival ve Strážnici a Mezinárodní folklórní festival Rožnovské slavnosti (Vystoupil & Kotíková, 2017). Tyto dva folklórní festivaly respondenti na Valašsku označili v anketním šetření za nejvíce navštěvované během 2 let. Z výsledků z Jihočeské univerzity vyplývá, že respondenti nejvíce čerpají informace o festivalu z vlastních zkušeností (37 %). Dále pak od doporučení známých a přátel (28 %), u souborů je první impulz k účasti festivalu pozvání od pořadatelů (66 %). Respondenti na Valašsku čerpají informace nejvíce také z vlastní zkušenosti nebo se již zúčastnili festivalu (31 %), poté na druhém místě jsou také informace od přátel a kamarádů (26 %). Menší procento dotazovaných (23 %) má informace od souboru. Motivace pro navštívení festivalu může být pro vystupující i diváky fakt, že na akci potkají své známé, kamarády a setkají se s dalšími soubory. Setkávání mezi vystupujícími s různých souborů je možné, protože na mnoha festivalech se účinkující opakují.

Podle Morgana (2008) je nejnámennějším motivátorem očekávaná atmosféra na kulturní události a prostředí, ve kterém se festival uskutečňuje. Atmosféru vytvářejí velmi často samotní návštěvníci v rámci sociální interakce. Z anketního šetření vyplývá, že velká většina návštěvníků jezdí na folklorní akci právě kvůli atmosféře, která tam panuje (34 %) a až poté se těší na hlavní program (24 %). Kdežto vystupující více zajímá hlavní program (25 %) než atmosféra na festivalu (23 %). Domnívám se, že se soubory mezi sebou znají, a proto jsou zvědaví a těší se na vystoupení „konkurentů“ než na samotnou atmosféru festivalu.

Jak sami uvedli vystupující na festivalech často jim chybí sociální zázemí, nebo jsou ubytování daleko od místa konání akce. Podle výzkumu Ševce a Solarové (2016) není tolik důležitý počet mobilních toalet na festivalu nýbrž jeho pravidelná údržba, která významně ovlivňuje hodnocení sociálního zázemí. Připravit takové zázemí závisí na provozovateli festivalu. Dotazovaní vystupující by zlepšili doprovodný program, zpestřili dopolední program pro samotné účinkující a také by ocenili doprovodné služby po skončení samotného hlavního programu.

Jako nejméně motivační faktor byly hodnoceny stánky se suvenýry na festivalu (59 %), také gastronomie na festivalu (31 %), dostupnost na festival (19 %) a ubytování (17 %). Překvapivé je, že cena vstupného na festival nemá vliv na návštěvu festivalu. Diváci jsou ochotni zaplatit i 300 Kč za kulturní zážitek (15 %). Bohužel to neplatí na ochotu docestovat na festival dále než 50 km. 25 % diváků by dojezo na mezinárodní festival, kdyby se konal jen do 50 km od jejich bydliště. 61 diváků (31 %) by na festival jezo dále než 51 až 100 km. Z těchto výsledků vyplývá, že diváci (návštěvníci) festivalu nevyužijí tolik ubytovací služby ve městě, ve kterém se koná festival. Když návštěvníci využijí nocleh na festivalu, přikloní se většina (97 lidí) ke kempu, poté (86 lidí) by si vybrali penzion nebo (72 lidí) by přespali u známých či kamarádů. Vystupující mají většinou ubytování zajištěné poblíž festivalu, a to v kempu (65 vystupujících).

Mezi návštěvníky jsou nejvíce využívanými službami na festivalu stánky s jídlem (78 %). Zajímavostí je, že ze 198 návštěvníků by nikdo nenavštívil fastfood. U vyhodnocování výsledků jsem dospěla k závěru, že by bylo vhodné dát respondentům více otevřených otázek a dát jim tak prostor pro vyjádření a pro jejich názory na mezinárodní folklorní festivaly. Anketní šetření mělo velký ohlas u návštěvníků festivalu a jde vidět, že mezinárodní folklorní festivaly jsou mezi diváky ve velké oblibě a daří se jim v návštěvnosti. Výsledky

analýzy mezinárodního folklorního festivalu ukázaly, že potenciál rozvoje folklorního cestovního ruchu na Valašsku je opravdu velký a je o něho značný zájem mezi návštěvníky. Valašsko má výhodu, že je zde mnoho různorodých souborů, které chtějí zachovat folklór, řemesla a zvyky, lidové tradice a také gastronomické místní speciality.

9 ZÁVĚRY

Pro svou diplomovou práci jsem si vybrala téma na Mezinárodní folklorní festivaly jako součást cestovního ruchu na Valašsku. Bydlím na Valašsku a navštěvovala jsem dva folklorní soubory (jeden ve Valašském Meziříčí, druhý v Olomouci), takže mám k tomuto tématu blízko. Nejlepší možnost, jak zjistit spokojenost diváků (návštěvníku) folklóru a vystupujících na festivalech bylo rozšíření a poslání anketního šetření mezi folklorní skupiny na Valašsku. Sběr dat probíhal od 10 dubna do 12 května 2020. Předpokládám, že respondenti pečlivě přečetli otázky a poté pravdivě odpověděli. Dotazník za danou dobu vyplnilo 323 respondentů z toho bylo 198 diváků (návštěvníků) folklorních festivalů a 123 (39 %) aktivních tanečnicků ve folklorním souboru. Poté jsem výsledky vyhodnotila a využila ke své diplomové práci.

O anketní šetření byl větší zájem u návštěvníků (diváků) folklorních festivalů (198 lidí, 61 %). Zapojilo se více žen než mužů. Nejvíce byla zastoupena věková skupina 15 až 25 let (36 %). Mladí lidé se věnují folklóru, ale zájem o festivaly je spíše u starší populace. Velký zájem o folklorní festivaly mají návštěvníci ve věku 37 až 47 let (25 %) a hned potom také diváci ve věku 48 až 58 let (18 %). Nejvíce odpovědí od vystupujících (22 lidí) je ze souboru Radhošť. Většina dotazovaných působila v jiném folklorním souboru (65 lidí), např. v Dunajci, Rusavě, Ondráši, Lipta Liptálu a další.

Na otevřenou otázku, co se vybaví respondentům, když se řekne slovo „folklór“ bylo mnoho různorodých odpovědí. Návštěvníci si vybaví tance, kroje, zvyky a tradice. Dále se jim vybaví např. pohoda a radost, Valašsko, přátelé, zpěv a cimbálová muzika. Kdežto vystupujícím se vybaví spíše druhá rodina, kamarádi, životní styl, jejich koníček, vystoupení na podiu, festivaly, setkávání souborů, dodržování tradic a zvyků. Spíše taková srdcová záležitost.

Nejnavštěvovanějším festivalem během 2 let je jednoznačně Strážnice (175 lidí). Myslím, že mezinárodní folklorní festival Strážnice je nejznámější a láká na mnoho různorodých vystoupení, a proto je jak u vystupujících, tak i u návštěvníku velmi oblíbený. Z Valašska jsou to Rožnovské Slavnosti (154 lidí) a Jánošíkov Dukát (97 lidí). Pouze 78 lidí navštívilo během dvou let Liptálské slavnosti. V dnešní době máme tolik možností, jak získat informace o festivalu. Většina dotazovaných se již zúčastnila festivalu (popřípadě se o něho

zajímá, 188 lidí) a svůj zážitek pak předají svým známým (od kamarádů 161 lidí získá informace). Vystupující o festivalu dostanou informace od svého souboru, kde poté mají vystoupení. Respondenti preferují hlavní programy na festivalech (249 lidí). Také je to ta největší a nejdůležitější část na většině festivalech. Druhým důvodem navštívení folklorního festivalu je jednoznačně poslech cimbálové muziky (212 odpovědí). Další lákadlo na festivaly je doprovodný program, který navštíví 154 návštěvníků. Dále také jarmarky a trhy (116 lidí). Vyzkoušet si řemeslo na festivalu preferuje pouze 60 dotazovaných.

Na festivaly jezdí respondenti nejčastěji s kamarády (206 lidí). Druhá nejčastější odpověď byla s rodinou (163 lidí). Nejmenší část respondentů (22) uvedla, že navštěvuje akce sám. Diváci jsou ochotni na folklorní festival cestovat 51 až 100 km (31 %) poté většina jen do 50 km (25 %). Ale vystupující jsou ochotni jet na folklorní festival i přes 201 km a více (37 %). Je to možná dané i tím, že jsou vystupující zvyklí jezdit delší trasy se svým souborem, projít si město, kde vystupují. Je to jejich koníček ve volném čase. Respondenti, kteří uvedli, že cestují i delší trasy na festival využijí na nocleh kemp (164 lidí). Druhá varianta je u diváků penzion (86 lidí). Vystupující mají nejčastěji nocleh zařízený anebo přespí u známých a kamarádů (49 lidí).

Z anketního šetření vyplynulo, že 224 respondentů využije stánky na festivalu. Překvapivé je, že nikdo z diváků by nevyužil fastfood. Vlastní jídlo si na festival donese 42 lidí (30 %). Restauraci by využilo 47 lidí (také 30 %). 47 % návštěvníků je ochotno za jedinečný zážitek na folklorním festivalu zaplatit 151 až 200 Kč. Vystupující se na některé festivaly dostanou i zadarmo. 194 dotazovaných by si prošlo město a jeho okolí, ve kterém se koná festival. Můžeme říct, že festivaly přispívají k dobré image města což se projeví další návštěvou dané oblasti i mimo dění festivalu. Z anketního šetření vyplývá, že respondenti nejvíce využijí ubytovací služby v kempech a v penzionech. Stravování vyřeší se stánky na festivalech a v restauracích ve městě.

Diváci nejvíce ocení na folklorních festivalech atmosféru, která tam po celou dobu panuje (34 %). V závěsu oblíbenosti se drží hlavní program (24 %) a doprovodný program (21 %). S gastronomií je 37 dotazovaných (7 %) spokojených, se stánky na festivalu 36 lidí (7 %) a s dostupností na festival 24 lidí (4 %). Divákům nevyhovují stánky se suvenýry (29 %), které nemají žádnou spojitost s folklórem, 10 % se nezamlouvá ubytování s dostupností na festival. Návštěvníkům dále vadí přelidněné festivaly, fronty, odpadky, špinavé toalety a opilí lidé

v areálu. Návštěvníci začínají vidět velkou komerčnost ohledně festivalů, která tu pomalu panuje. Také velké zaměření folklorů na Jižní Čechy místo Valaška.

Vystupujícím se nejvíce líbí hlavní program (25 %) dále pak atmosféra na festivalu (23 %). Na třetím místě je setkávání s jinými soubory a se svými známými, což vyhovuje 20 % vystupujícím. V závěsu je doprovodný program (14 %), dostupnost festivalu (7 %) vystupující moc trápit nemusí, protože většinou mají dopravu se souborem zajištěnou. Gastronomie vyhovuje 18 lidem (5 %) a stánky na festivalech pouze 11 lidem (3 %). Tak jako u diváků ani u vystupujících nejsou v oblibě stánky se suvenýry (30 %). Dále se mezi ně řadí gastronomie (18 %), dostupnosti na festival (9 %) a ubytování (9 lidem, 7 %). Vystupujícím spíše může festival zkazit špatné deštivé počasí, nenaplňující dopolední program, špatné zázemí šaten na vystoupení, mnoho alkoholu, přelidněnost na festivalech.

10 SOUHRN

Hlavním cílem diplomové práce bylo popsat aktivní folklorní soubory na Valašsku, jejich tradice a zvyky a zhodnotit význam mezinárodních folklorních festivalů jako součást cestovního ruchu na Valašsku. Úkolem bylo analyzovat vztah a motivaci respondentů k danému tématu. Dále zjistit kvalitu poskytovaných služeb v průběhu mezinárodního folklorního festivalu.

V teoretické části je popsán folklór jako potenciál pro produkt v cestovním ruchu na Valašsku, historie, lidové kroje a tradice. Druhá část diplomové práce popisuje mikroregiony Valašska a jejich působící aktivní folklorní soubory.

Ve výzkumné části práce jsou výsledky z anketního šetření, který nám ukázal spokojenost diváků a vystupujících na festivalech, na určité služby, jejich priority a názory na mezinárodní festivaly na Valašsku. Dotazník vyplnilo 323 respondentů, z toho bylo 198 diváků a 123 lidí aktivně vystupujících se souborem na festivalu. Z výsledků vyplývá, že nejnavštěvovanějšími festivaly na Valašsku jsou Rožnovské slavnosti a Jánošíkov Dukát. Respondenti negativně hodnotili velké množství lidí na festivalech a také stánky nesouvisející s folklórem. Dále práce obsahuje jednotlivé přílohy, např. seznam obrázků a dotazník pro respondenty.

11 SUMMARY

The main objective of the diploma thesis was to describe active folklore ensembles in Wallachia, their traditions, and customs and to evaluate the importance of international folklore festivals as a part of tourism in Wallachia. The goal was to analyse the relationship and motivation of respondents to the topic. Furthermore, another aim was to find out the quality of services provided during the international folklore festival.

The theoretical part describes folklore as a potential for a product in tourism in Wallachia, history folk costumes and traditions. The second part of the diploma thesis describes the micro-regions of Wallachia and their active folklore ensembles.

In the research part of the thesis, the results of a survey are displayed. They showed us the satisfaction of spectators and performers at festivals, certain services, their priorities and views on international festivals in Wallachia. The questionnaire was completed by 323 respondents of which 198 were spectators and 125 were people who were actively performing with the ensemble at the festival. The results showed that the most visited festivals in Wallachia are Rožnovské slavnosti and Janošikov Dukát. Furthermore, the respondents are not satisfied with the large number of people at festivals and stalls that are not related to folklore. In addition, the work contains individual appendices such as a list of pictures and questionnaire for respondents.

12 REFERENČNÍ SEZNAM

- Adam, J., Bulisová, J. (2003). *Ottova všeobecná encyklopedie ve dvou svazcích*. Praha: Ottovo nakladatelství.
- Babí léto. (2008). *Mezinárodní folklorní festival Babí léto*. Retrieved 30. 3. 2020 from the World Wide Web:
<http://www.janosikovdukat.cz/encyklopedie/objekty1.phtml?id=22046&kapitola=3426>
- Babí léto. (2008). Retrieved 6. 12. 2019 from the World Wide Web: www.babileto.com.
- Balaš, R. (2003). *Tanec 20. století*. Nakladatelství Hanex Olomouc.
- Beneš, B. (1979). *Úvod do folkloristiky*. Brno: Univerzita J. E. Purkyně.
- Bělotín. (2007). *Valašský – vsetínský kraj*. Retrieved 13. 3. 2020 from the World Wide Web:
<https://www.belotin.cz/encyklopedie/objekty1.phtml?id=111673>
- Bonuš, F., Livorová, H., Pospíšil, J., Vycpálek, V. (1953). *České tance*. Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění Praha.
- Brouček, S., Jeřábek, R. (2007). *Lidová kultura: Národopisná encyklopedie Čech, Moravy a Slezska*. Praha: Mladá fronta.
- Cudny, W. (2013). *Festival tourism – the concept, key functions and dysfunctions in the context of tourism geography studies*. Geografický časopis.
- DuCros, H., McKercher, B. (2015). *Cultural tourism (Vol. 2)*. New York, NY: Routledge.
- Dům kultury Vsetín. (2020). *MFF Vsetínský krpec*. Retrieved 6. 10. 2019 from the World Wide Web: <http://www.dkvsetin.cz/page/13157/mff-vsetinsky-krpec>.
- Festival Strážnice. (2020). *Mezinárodní folklorní festival Strážnice*. Retrieved 5. 10. 2019 from the World Wide Web: <http://festivalstraznice.cz>.
- Folklorní sdružení České republiky. (2009). *Bača, valašský soubor písní a tanců*. Retrieved 6. 10. 2019 from the World Wide Web:
<http://archiv.fos.cz/encyklopedie/objekty1.phtml?id=21328wikipedia>.
- Folklorní sdružení České republiky. (2011). *Jasénka*. Retrieved 6. 10. 2019 from the World Wide Web: <http://archiv.fos.cz/encyklopedie/objekty1.phtml?id=21343>
- Folklorní sdružení České republiky. (2007). *Mezinárodní folklorní festival Liptálské slavnosti*. Retrieved 6. 10. 2019 from the World Wide Web:
<http://archiv.fos.cz/encyklopedie/objekty1.phtml?id=22021>

- Folklorní spolek Lipta Liptál. (2020). *O nás*. Retrieved 8. 10. 2019 from the World Wide Web: <http://lipta.liptal.cz>.
- Frolec, V. (1997). *Lidové umění a dnešek*. Brno: Blok.
- Holý, D., Sirovátka, O. (1984). *O folklóru a folklorismu*. Terminologická rozprava na 14. etnomuzikologickém semináři ve Strážnici.
- Hyžák, M. (2018). *Katalog ubytování Valašska*. Retrieved 20. 4. from the World Wide Web: <https://visit-valassko.cz/wp-content/uploads/2019/01/visit-valassko.cz-katalog-ubytovani-valassko-mikroregion-vizual-nahled-mikroregiony-korektura-15-10-18.pdf>
- Jančář, J. (2000). *Lidová kultura na Moravě*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost.
- Jančář, J. (2000). *Lidová kultura na Moravě*. Strážnice: Ústav lidové kultury.
- Jančář, J. (1995). *Strážnická ohlédnutí*. Strážnice: Národní ústav lidové kultury.
- Jančář, J., Krist, J. (2007). *Národopisné slavnosti a folklorní festivaly v České republice*. Strážnice: Národní ústav lidové kultury.
- Janeček, P., Bittnerová, D. (2011). *Folklor atomového věku: kolektivně sdílené prvky expresivní kultury v soudobé české společnosti*. Praha: Národní muzeum.
- Jánošíkov dukát. (2020). *Rožnov pod Radhoštěm*. Retrieved 6. 10. 2019 from the World Wide Web: <http://www.janosikovdukat.cz/encyklopedie/objekty1.phtml?id=17729>.
- Jaroněk, B. (1925). *Valašské museum v přírodě. Almanach Valašského roku*. Rožnov pod Radhoštěm.
- Jasénka. (2020). *O nás*. Retrieved 6. 10. 2019 from the World Wide Web: <http://www.jasenska.com/cz/o-nas>.
- Jebavá, J. (1998). *Kapitoly z dějin tance a možnosti terapie*. Univerzita Karlova Praha.
- Kašpar, Z. (2006). *Zahraj ně, hudečku: Valašské tance z rukopisných sběrů Zdeňka Kašpara*. Vsetín: Občanské sdružení Jasénka.
- Kesner, L., Moravec, I., Novotný, R., Škodová – Parmová, D. (2008). *Management kulturního cestovního ruchu*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR.
- Kotíková, H., Schwartzhoffová, E. (2008). *Nové trendy v pořádání akcí a událostí (events) v cestovním ruchu*. Ministerstvo pro místní rozvoj ČR.
- Kovářů, V. (1982). *Lidový kroj na Valašsku*. Ostrava: Krajské kulturní středisko Ostrava.
- Krist, J. (1999). *Několik poznámek k folklorním festivalům současnosti*. Strážnice: Ústav lidové kultury.

- Křížková, A., Pavlicová, M., Válka, M. (2015). *Lidové tradice jako součást kulturního dědictví*. Brno.
- Křížová, B., *Evropské fondy a cestovní ruch*. Retrieved 9. 11. 2019 from the Word Wide Web: archiv.fos.cz/tmp/dokumenty/10583.ppt odbor cestovního ruchu. Ministerstvo pro místní rozvoj ČR.
- Kudy z nudy. (2020). Retrieved 8. 10. 2019 from the World Wide Web: <https://www.kudyznudy.cz/akce/50-mezinarodni-folklorni-festival-liptalske-slav>.
- Kunc, J., Podal, J., Vašková, L. (2010). *Kulturní cestovní ruch v urbánním prostředí: příklad města Brna*.
- Kuutma, K. (1998). *Festival as communicative performance and celebration of ethnicity*. Folklore.
- Langhammerová, J. (1994). *České lidové kroje*. Vydavatelství a nakladatelství práce s. r. o., Praha.
- Langhammerová, J. (2001). *Lidové kroje z České republiky*. Nakladatelství Lidové noviny.
- Leščák, M., Sirovátka, O. (1982). *Folklór a folkloristika*. Bratislava: Smena.
- Liptál. (2020). *Naše obec – z historie folkloru*. Retrieved 30. 3. 2020 from the World Wide Web: <https://www.liptal.cz/index.php?page=historie&oddil=folklor&sub=obec>.
- Malá Jasénka. (2020). Retrieved 8. 10. 2019 from the World Wide Web: <http://malajasenka.cz/category/aktuality/page/4>.
- Město Strážnice. (2020). *Kapesní kalendářik 2015 – strážnický kraj*. Retrieved 20. 4. 2020 from the World Wide Web: http://www.straznice-mesto.cz/kapesni-kalendarik-2015-straznicky-kroj/g-31863/id_obrazky=58654&typ_sady=1
- Mikroregion Valašskomeziříčsko – Kelečsko. (2019). *O mikroregionu*. Retrieved 6. 10. 2019 from the World Wide Web: <http://www.meziricsko.cz/o-mikroregionu>.
- Mikroregion Rožnovsko. (2019). *Rožnovsko*. Retrieved 6. 10. 2019 from the World Wide Web: <http://roznovsko.cz>.
- Mikušková, Z. (2016). *Školství a kulturně-společenský život ve Vsetíně druhé poloviny 19. století a 20. století se zaměřením na kulturní spolky a folklorní soubory*. Diplomová práce, Univerzita Palackého v Olomouci, Pedagogická fakulta. Retrieved 20. 4. 2020 from the World Wide Web: https://theses.cz/id/6kl8k6/Diplomova_prace_Zuzana_Mikusova_2016.txt.

- Morgan, M. (2008). *What makes a good festival? Understanding the event experience*. Event Management.
- Nekuda, V. (2002). *Okres Vsetín: Rožnovsko, Valašskomeziříčsko, Vsetínsko*. Valašské Meziříčí: Hvězdárna Valašské Meziříčí, Muzejní a vlastivědná společnost v Brně a Okresní úřad Vsetín.
- Pásková, M., Zelenka, J. (2002). *Výkladový slovník cestovního ruchu*. Ministerstvo pro místní rozvoj.
- Pastuchová, V. (2011). *Odívání na Valašsku*. Bohumín: středoškolská odborná činnost.
- Richards, G., Wilson, J. (2004). *The impact of cultural events on city image: Rotterdam, cultural capital of Europe, 2001*. Urban studies.
- Rožnov pod Radhoštěm. (2018). *O městě*. Retrieved 6. 10. 2019 from the World Wide Web: <https://roznov.cz/o-meste/ds-1043/p1=1409>.
- Soubor Bača. (2020). *70. let souboru Bača*. Retrieved 20. 4. 2020 from the World Wide Web: <http://www.soubor-baca.net/index.php?st=galerie&id=84&titulek=70.%20let%20souboru%20Ba%E8a>
- Soubor Bača. (2020). Retrieved 14. 10. 2019 from the World Wide Web: <http://www.soubor-baca.net>.
- Soubor písní a tanců Javořina. (2016). Retrieved 6. 10. 2019 from the World Wide Web: <http://www.javorina-roznov.cz>.
- Strážnice. (2012). Retrieved 5. 12. 2019 from the World Wide Web: <http://www.straznice-mesto.cz/mff-straznice/d-1148>.
- Strážnice. (2000). *Výroční zpráva za rok 1999*. Ústav lidové kultury ve Strážnici. (2019)
- Svoboda, P. (2014). *Valašsko – region na cestě od tradic k novému zaměření?* Masarykova Univerzita. Retrieved 20. 4. 2020 from the World Wide Web: https://is.muni.cz/th/mowlv/Bakalarska_prace_svoboda.pdf
- Špičková – Matoušková, M. (1950). *České lidové tance (pro školy I. - III. Stupeň)*. Praha: státní nakladatelství.
- Štika, J. (2009). *Valaši a Valašsko*. Rožnov pod Radhoštěm: Valašský muzejní a národopisný spolek.
- Šuleř, O. (1989). *Je to chůze po kotárech: Povídaní o valašském folklóru a lidové kultuře na Valašsku*. Praha: Vyšehrad.

- Švec, R., Solarová, P. (2016). *Traditional folk event with national importance: The impact of visitors age*. Deturope – Central European Journal of Regional Development and Tourism Serbia: Regional Science Association of Subotica.
- Urbachová, E. (2004). *Lidový kroj na Vsetínsku*. Vsetín: Muzeum regionu Valašsko.
- Urbanová, S. (2014). *Valašsko: historie a kultura*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě.
- Valašské Meziříčí (2020). *Kultura*. Retrieved 12. 1. 2020 from the World Wide Web: https://cs.wikipedia.org/wiki/Vala%C5%A1sk%C3%A9_Mezi%C5%99%C3%AD%C4%8D%C3%AD
- Vetterl, K. (1955). *Lidové písně a tance z Valašskoklobucka*. Nakladatelství Československé akademie věd.
- Větrová, D. (2015). *Lidové zvyky a tradice v technické výchově v mateřské škole*. Diplomová práce, Univerzita Palackého, Pedagogická fakulta, Olomouc.
- Vráblíková, J. (2019). *50. Liptálské slavnosti – Pátek 23. 8. 2019, Liptál*. Retrieved 20. 4. 2020 from the World Wide Web: https://javrml.rajce.idnes.cz/50._Liptalske_slavnosti_-_Patek_23.8.2019,_Liptal/1397122944.
- Vsacan. (2020). Retrieved 6. 10. 2019 from the World Wide Web: www.vsacan.cz.
- Vsetín. (2019). *MFF Vsetínský krpec*. Retrieved 6. 10. 2019 from the World Wide Web: <https://www.vsetin.eu/mff-vsetinsky-krpec/ds-18596>.
- Vystoupil, J., Kotíková, H. (2017). *Městský cestovní ruch*. Univerzita Palackého, Fakulta tělesné kultury, Olomouc.
- Východní Morava. (2017). *Valašsko*. Retrieved 10. 12. 2019 from the World Wide Web: <https://www.vychodni-morava.cz/doc/valassko>.

13 SEZNAM OBRÁZKŮ

<i>Obrázek 1: Strážnický kroj</i>	13
<i>Obrázek 2: Liptálský kroj</i>	15
<i>Obrázek 3: turistické vymezení Valašska</i>	16
<i>Obrázek 4: kroj ze Vsetína</i>	21
<i>Obrázek 5: kroj z Rožnova</i>	22
<i>Obrázek 6: turistické vymezení Valašskomeziříčska</i>	27
<i>Obrázek 7: kroj z Valašska</i>	30
<i>Obrázek 8: vymezení území Rožnovska</i>	32
<i>Obrázek 9: vymezení území Vsetínska</i>	36
<i>Obrázek 10: nejčastěji jezdím na festivaly</i>	43
<i>Obrázek 11: pohlaví respondentů</i>	44
<i>Obrázek 12: věk respondentů</i>	44
<i>Obrázek 13: bydliště respondentů</i>	45
<i>Obrázek 14: člen ve folklorním souboru</i>	45
<i>Obrázek 15: soubory</i>	46
<i>Obrázek 16: návštěva folklorních festivalů</i>	47
<i>Obrázek 17: informace o festivalu</i>	48
<i>Obrázek 18: hlavní důvod návštěvy festivalů</i>	48
<i>Obrázek 19: nejčastěji cestuji</i>	49
<i>Obrázek 20: cestování na festival</i>	49
<i>Obrázek 21: ubytování na festivalu</i>	50
<i>Obrázek 22: stravování na festivalu</i>	50
<i>Obrázek 23: vstupné na festivalu</i>	51
<i>Obrázek 24: návštěva města</i>	51
<i>Obrázek 25: spokojenost diváků na festivalech</i>	52
<i>Obrázek 26: spokojenost vystupujících na festivalech</i>	52
<i>Obrázek 27: nespokojenost diváků na festivalech</i>	53
<i>Obrázek 28: nespokojenost vystupujících na festivalech</i>	53

14 PŘÍLOHY

Dotazník pro návštěvníky a vystupující na festivalech: Mezinárodní folklorní festivaly jako součást cestovního ruchu na Valašsku

1. Nejčastěji jezdím na festivaly jako:

- a) Divák (návštěvník) festivalu b) Vystupující na festivalu

2. Pohlaví

- a) žena b) muž

3. Věk

- a) 15–25 let b) 26–36 let c) 37–47 let d) 48–58 let e) 59 a více

4. Bydlím v kraji?

- a) Pardubickém b) Jihomoravském c) Olomouckém d) Zlínském
e) Moravskoslezském f) Jiném

5. Věnujete se folklóru nebo jste se v minulosti věnoval/a? (jste členem v tanečním souboru, folklórní skupině atd.)

- a) Ano, věnuji se folklóru b) V minulosti jsem se věnoval/a folklóru
c) Ne, nevěnoval/a jsem se folklóru

6. Pokud ANO, vyberte soubor, v kterém působíte/ jste působili?

- a) Vsacan b) Jasénka c) Bača d) Javořina e) Soláň f) Radhošť
g) Nechodím h) Jiné

7. Co se Vám vybaví, když se řekne slovo folklór?

Vaše odpověď:

8. Navštívili jste během 2 let některý z těchto folklorních festivalů?

- a) Jánošíkov Dukát b) Rožnovské slavnosti c) Léto na Soláni d) Vsetínský krpec
e) Babí léto f) Strážnice g) Liptálské slavnosti h) Jiný festival

9. Pro diváky: Kde jste získali informace o festivalu?

- a) vlastní zkušenost b) od známých, kamarádů, rodiny c) internet d) tisk
e) TV, rozhlas f) Jiné, uveďte jaké

9. Pro vystupující: Kde jste získali informace o festivalu?

- a) vlastní zkušenost, festivalu jsem se již účastnil/a b) od známých, kamarádů, rodiny
c) od souboru d) internet e) tisk f) TV, rozhlas g) jiné

10. Za jakým účelem jezdíte na folklorní festivaly? (více možností)

- a) Na program b) Na vystoupení souborů c) Na tradiční řemesla
d) Poslech cimbálové muziky a lidové hudby e) Možnost vyzkoušet si/shlédnout
řemeslo f) Navštívit jarmarky a trhy g) Za jiným účelem

11. Pro diváky: Na folklorních festivalech mi nejčastěji dělá společnost?

- a) rodina b) přátelé c) s přítelem/přítelkyní d) se souborem
e) jezdím sám/a f) jiné

11. Pro vystupující: Kromě souboru, mi na folklorních festivalech dělá společnost?

- a) rodina b) přátelé c) s přítelem/přítelkyní d) jezdím sám/a f) jiné

12. Jak daleko jste ochotni cestovat na folklorní festival?

- a) 0–50 km b) 51–100 km c) 101–150 km d) 151–200 km
e) 201 a více km f) jiné

13. Pokud na festivalu budete nocovat, jaké zařízení to převážně bude? (max 3 odpovědi)

- a) penzion b) hotel c) kemp d) u známých e) nevyužívám f) Airbnb
g) jinak

14. Pokud se na festivalu stravujete, v jakém zařízení to převážně bude?

- a) stánky na festivalu b) fastfood c) restaurace d) vlastní jídlo

15. Kolik jste ochoten/ochotna za vstupné na folklorní akci na den zaplatit?

- a) 0 – 50Kč b) 51 – 100Kč c) 101 – 150Kč d) 151 – 200Kč e) jiné

16. Navštívíte i něco navíc ve městě, kde se odehrává festival?

- a) Město (náměstí, park, rozhledna atd.)
b) Projdu si místo konání festivalu (např. skanzenové městečko)
c) Ne, nenavštívím nic navíc
d) jiné

17. Pro Diváky: Co se Vám nejvíce líbí na folklorních festivalech? (více možností)

18. Co se Vám naopak nelíbí na folklorních festivalech? (více možností)

- a) Atmosféra na akci
b) Dostupnost festivalu
c) Hlavní program (přehlídka souborů, vystoupení, průvod)
d) Doprovodný program (lidová řemesla, zvyky, tradice)
e) Ubytování
f) Gastronomie

g) Stánky se suvenýry

h) jiné

17. Pro vystupující: Co se Vám nejvíce líbí na folklorních festivalech? (více možností)

18. Co se Vám naopak nelíbí na folklorních festivalech? (více možností)

a) Atmosféra na akci

b) Dostupnost festivalu

c) Hlavní program (přehlídka souborů, vystoupení, průvod)

d) Doprovodný program (lidová řemesla, zvyky, tradice)

e) Setkání souborů

f) Ubytování

g) Gastronomie

h) Stánky se suvenýry

i) jiné